

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 " — " —
Negyedévre 2 " 50 " —
Egy órára 1 " — " —
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: BARTHA MÓR.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj
Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többzór
hirdetések alkú szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyegdíj ma
den külön beiktatásért 30 kr.

Márczius 15.

1900. márczius 15-én elmondotta B o r o s s Lajos
joghallgató a debreczeni kollégium udvarán.

Ünnepi közönség!

Mit 52 évvel ezelőtt lánglelkű apos-
toloikként hirdettek szerte a hazában a
nemzet ifjai: — a szabadság szent sza-
vával ajkamon jöttem e helyre ma,
márczius idusán, a polgári és szellemi
szabadság hajnalának emlékünnepe.

Nagy nap dicsőítését várjátok tőlem
e pillanatban. Ám erőmhöz mérten én
ezt megteszem, hisz feltárni a kaput,
melyen át dicső kornak fényözőne zudul
reánk, visszavezetni egy ily hallgatóság-
nak lelkét abba a korba, hol módunkban
van kegyeletes áhitattal csodálni a hon-
szerelemnek oroszai bátorsággal, önfel-
áldozással, — halálmegvetéssel párosult
örökre nagy példányképeket, — lefesteni
élénk színekkel egy mesés világot, hol
a hétköznapi munkában elfasult lélek is
lát oly dolgokat, hogy a szem tőle
könnyes tűzben ég, — szólani a félszáz-
ad előtti csodás korszakról, melynek
kezdeté a mai nap népboldogító öröme,
folytatása s vége egy vértenger, mely
egy szabadságot zokogva sirató nemzet-
nek, a magyarnak gyászoló arcát tükrö-
zi vissza, — lelkes szavakban emle-
getni a mult dicsőségét, hogy teledjük
pillanatra a jelent, — mind szép és
hálás feladat, melynek megoldására szív-
dobogó örömei vállalkozhatik bár ki
is; — de felállni e helyre csak azért,
hogy néhány percze igénybe véve ide-
jét e nagy közönségnek, mesés időknek
megörtént tényeit hordjam elő, hogy a
legfelségesebb eszmét, a népszabadságot
hirdető, majd később ez eszme diadaláért
vérüket ontó ősök homlokáról egy-egy
babér levelet juttassak a manak is, fel-
állni a helyre csak azért, hogy a mult
szüneteseinek sötét színeiből, tapinta-
tosan kerülne a jelent, kimagyarázzak
egy fényes jövőt, felállni e helyre csak
azért, hogy elhitessem magammal és
másokkal, hogy eleget tettünk hazafias
kötelességünknek, ha egy alkalmi dik-
ció után megéljenezük a hazát, —
ennek megtevésére én nem vállalkozom.

Evtizedek óta akadnak vétkesek,
kik szóvirágos hányavetiséggel igyekez-
nek elhitetni a magyar nemzetet, hogy
a mult szenvedései révén a jelennek boldogsága biztosítva van s a nép bizalmát
a maguk részére nyerve meg, fennen
hirdetik, hogy a mi még jövő boldog-
ságunkból hiányzik, megszerzői annak
ők leendenek és a nemzet, mert ez ké-
nyelmesebb, hisz az ily beszédnek s ugy-
nével, hogy vannak, kik hazája sorsá-

nak intézésére, h i v a t ó k maga sem-
mit, nem törődik vele s kötelességét le-
rőva gondolja a haza iránt akkor, ha
egy ily napon felöltve ünnepi gunyáját
megéljenezni önmagát.

Szemfényvesztésül idézni a multat
gyávaság.

Az ilyen ünnep nem méltó a nap-
hoz, melynek emlékére üljük, nem méltó
a nemzethez, mely multjára büszke lehet
és a mely nemzetnek nagy szüksége
van arra, hogy ezt a multat ne csak a
parádé kedvéért emlegesse, de merítsen
belőle erőt.

Polgárok! A mai nap az emlékezés-
nek nagy napja.

Hazafiatlansággal én senkit nem vá-
dolok e napon, de meggyőződésésként hir-
detem a hazafias közszellem korcsoso-
dását.

Hazafiatlansággal én senkit nem vá-
dolok, de hirdetem a tenyt, hogy nem-
zeti önértékünk hanyatlak vészeken.

C s a k v é t k e s n é p s z ü l —
k o r c s f i a k a t !

Ha Magyarország népe nem s z o-
k á s b ó l, de önértékének, szívében élő
igaz hazaszeretetének tüzetől hevitve,
nem kortes lármával, de a mult iránti
igaz kegyelettel a jelent elbíráló bátor
ítélettel, a jövőbe vetett hit önérték-
szülte olthatatlan lángjával ünnepelte
volna meg mindig ezt a nagy napot,
márczius idusát, — nem szült volna a
magyar haza olyan fiat, a ki április
11-et állítsa nemzeti ünnepnek szemben
a mai nappal, ezzel a nappal, melyen a
magyar nemzet megdicsőítette önmagát.

1848. márczius 15-ike teremtette
meg az új Magyarországot.

Ez a nap története. Miért részletez-
zem e történetet? Ismeri minden magyar.

A szabadság mámore, mely ez idő-
tájt megrészegíté egész Európát, nálunk
is kitört és a nemzeti akarat megnyilat-
kozása oly elementáris, hogy százados
intézményeket omlasztva porba, ugyan-
egy napon felépíti e romokon az új
hazát.

Mire tegnap még gondolni sem mer-
tek, — a szabadság, egyenlőség, test-
vériség hármasság jelszava ma dörgő éljen
között bezugta az egész hazát, mi teg-
nap még álomnak is merész lett volna,
ma varázsütésre a jobbágyosság rablincse
lehullt, mire tegnap még cenzor és börtön
kódott, — a sajtó ma felszabadult, mi-
nek jutalma tegnap még rablincz lett
volna, — örömmámorban ma százeken
zugták a nemzeti dalt: Talpra magyar!

Szép, ragyogóan szép volt az az
52 év előtti márczius 15-ike.

Nemzeti létünk tudatára ébredtünk
e napon s százados alvásunk csodás

ébredésének bizonyítéka a 12 pont, mely
felsorolja a nemzet mit követel.

Mi kik nagyrészt egy boldogabb
korban születünk, mikor a polgári és
szellemi szabadság biztosítva volt, a
mikor megszokhattuk az alkotmányos
nemzeti életet természetesnek tekinteni
talán nem bírjuk értékelné az izzó lel-
kesedést, mely erőt vett e napon a ma-
gyar nemzetet, de próbáljuk beleélni
magunkat a 48-at közvetlenül megelő-
ző évekbe, a mikor a nemzet tespe-
désének korszakát élte, a mikor a ki-
csinységeken tulemelkedő, a magyar nép
romlását élesen látó szellem óriások
lelkének lángja csak önkéblöket emészté
s kétségbeesett megadással kelle hordoz-
niok a cenzura rabszolga jármát, a mi-
kor közéletünk vezetésére szolgáló leg-
jobb intézményünk Bécsből származott
s szalai Bécsben futottak össze, amikor
az osztrák-magyar szövetségnek nem
volt egyéb mutatója, minthogy a magyar
nép adója Bécsbe folyt, a mikor a ma-
gyar nemes szégyelte nyelvét a magyart,
a mikor a szabadság szent eszméjének
izzó atomjai tölték be Európának lég-
körét s nálunk milliók hordozták a job-
bágyosság lánczait, éljük be magunkat
ebbe a korba s aztán képzeljük el,
mi volt 1848. márczius Idusa a ma-
gyarnak, a mikor megszűnt mind-e visz-
szásság, s a szolgaság ha'omra dőlt
romjai mögöl felséges szépségében, vér-
től tisztán emelkedett ki a nap a sza-
badság ragyogó napja? Éljük be ma-
gunkat ebbe a korba s ugy képzeljük
el, mit érezhetett e napon a jobbágy,
kifelé földesura a testvériség nevében
nyujtá kezét, mit érezhetett e napon
a nép, kit százados szolgaság tomult-
ságából a szabadság szavával ébreszte-
nek, mit érezhetett e napon a magyar
nemzet, a mikor az állandó osztrák be-
folyást lehetetlenítő magyar nép kép-
viselet és független, csak a magyar nem-
zetnek felelős minisztérium rövid időn
kivitelre talált eszméje megszületett? Nincs,
nincs hazánk történelmének utolsó
századában oly nap, mely méltó volna
nemzeti ünnepeltetésre annyira, mint
1848 márczius Idusa!

És mi legfőbb disze: vér nem fer-
tözi e nap történetét. Más nemzetekben
is kitört a szabadság utáni vágy, s az
első lépést, mit e szabadság felé tettek,
vér jelölé. Nálunk e nap az első lépés,
és e nap tisztán áll, szeplőtlenül, a nem-
zet arcát a boldogság könyve áztatá.

Megirigyelték e boldogságunkat is,
a zsarnokság hű maradt magához s a
szégyent, hogy egy gyöngé pillanatban
boldoggá tett egy nemzetet, vérfürdőben
mosta le magáról...

Beszélek e valamit e vérfürdő történetéről, elmondjam, hogy ez irtó harcot nemcsak a márcziusi engedmények visszaveréséért többé, de teljes leigázásunkért indították; elmondjam-e, mint lázítottak ellenünk oláhot, ráczot, s más ily jó fiata magyar hazának; elmondjam-e, mint zudíták reánk észak milliárdnyi zsoldos hadát, hogy végre maga Hadur megcsömörölt az ártatlanul kiontott vértengernek átkot lihegő büzetől s jobbat nem tehetvén ott Világosnál árulással hagyta befejezni e márknyi nép óriás művét!

Nem, nem beszélek e csatákról, nem volt az oly nagyon régen, hogy gyászra feledve lenne már, s talán mentséget keresve, bűnét kiáltanám!... Nem, nem beszélek e csatákról, száguldjon lelketek biztatás nélkül is át a vészes csaták terén, s ha halljátok a szabadságot haldokló végsohaját, ha éreztek belső ösztönt, mely e hőskértáldó imára kész, úgy felesleges a további beszéd, úgy nem lesz a mai emlékezés hiában való, úgy van jogunk remélni, hogy fohászuk meghallgatásra lel: Isten, szabadság Istene, áld meg, véd meg ezt a sokat szenvedett szegény magyar hazát!

Debreczen, márczius 17.

A közoktatási tárca válsága. Csak a legközelebbi lapok czafolták meg azt, hogy Wlassics a közoktatási és vallásügyi tárczától megválik; egészsége javulásáról is kedvező hírt adott: s íme mindjárt ellenkező hír vesz uralmat. Wlassics Gyula vallás és közoktatási miniszterünk aligha vezetheti tovább a közoktatási kormányzatot; betegsége ti: oly súlyos természetű, hogy sokkal több időt vesz igénybe teljes gyógyulása, mint a meenyire a miniszter nélkülözhető. Erre az esetre illetékes körökben már az utód is ki van jelölve dr. Timon Ákos miniszteri tanácsos egyetemi tanár személyében. Ellenzéki politikai körökben azt a kifogás hangoztatják elene, hogy az egyházzal szemben nem volna elég önálló. Kormányparti részről pedig azt

Dalegyleteinkhez.

Nem tudjuk, hogy beváltotta-e a Debreczeni Dalegylet azt az ígérését, hogy márczius 18-ra összehívja a kerületi dalegyleti szövetség értekezletét? Nem tudhatjuk, mert úgy látszik, hogy csak azokat a dalegyleteket hívták föl a részvételre, melyekről előre is föltehették, hogy a sima és kedvők szerinti tárgyalás lefolyását e lényeges vélemények hangoztatásával nem fogják zavarni. Ugy lehet azért, hogy a tizenkettedik órában szólalunk meg egyszer föl s tiltakozunk a magyar dalhatalmának gyengítését czélzó törvényekkel szemben. A kik ugyanis ismerik az országos magyar dalaregylet alapszabályait s tanulmányozták a kerületi szövetség-ek tervezetét: azok előtt csak természetes következménye lehetett az országos közgyűlésnek a tervezet kimondott határozata, melyvel azt elvetette. El is kellett azt vetnie, mert az országos egyesület keretébe beillesztendő nem volt s a központ vezető tisztikarának még a reprezentálás dicsőségéből is alig hagyott volna meg valamit, az irányítást és egységes vezetéket pedig s, azaz nyolc különböző körre bízta volna s a mellett az eddigi gazdálkodás bajain nem segíthetett volna.

Az említett tervezet megalkotásakor a Debreczeni Dalegylet több ízben és hatá-

mondják, hogy ennek éppen az elkezdését bizonyította be Timon a katolikus autonómia kongresszus legutóbbi ülés szakán, amikor éppen az egyházi és konzervatív körökkel szemben fog alt állást a mellett, hogy az autonómia kongresszus csak a kormány révén érintkezhetik a legfőbb kegyurral, nem pedig közvetlenül, mint azt a klerikális párt tervezte. S ezt a primitív államhatalnok előtt is világos felfogást már oly érdemül rovják fel, hogy azzal már magyar vallás és közokt. miniszter is lehet valaki. Bizony kevés kell akkor ahhoz, hogy valaki kultuszminiszter legyen. Mindenekfelett katolikusnak kell lennie! Ez a föl Mert hát a vallás-egyenlőség országában szabad és független Magyarországon minden tárcát betölthet, még a miniszter elnöki székét is protestáns ember, csak a kultusz tárczát nem. Ezért nem lehet ehhez a tárczához, pedig legközelebb álló aliamtiktár — Zsilinszky miniszter mert protestán, habár képessége érdemei ezen a téren ismeretesek is. Mikor is szabadul ki ez az ország az uralkodó vallás és egyház kötelékből?

Szerb theológia Budapesten. Kulturális közjogi szempontból egyaránt fontos terv foglalkoztatja ez idő szerint a hazafias szerb köröket. Brankovics patriarka ugyanis a legközelebbi püspöki zsinaton be fogja jelenteni, hogy jubileuma alkalmából Karlóczán nagy-szerű theológiai épületet szándékozik építtetni, mely magában foglalná az autonóm egyházi hatóságokat is. A hazafias szerbek ezzel szemben azt óhajtanak, hogy a theológia Budapestre helyeztessék át, hogy a szerb papnövendékeknek alkalmuk nyíljon általánosabb műveltséget szerezni, de azonkívül a magyar társadalommal közvetlenebb érintkezésbe lépni, a mi által megszűnnék ama rideg egyoldalúság, mely a szerb lelkes kar művelődésének hátrányára nyilvánul. A szerb püspöki kar néhány tagja támogatja az eszmét, mely a patriarka kilitásába helyezett alapítványa alkalmából a megvalósulás stádiumába is juthat, ha a magyar kormány is támogatni fogja a mozgalmat, mely már legközelebb nyilvánosságra kerül.

A kereskedelmi miniszter Szatmáron. Hegedüs Sandor keresk. minisztert, a ki e hó 15-én Szatmárra érkezett, a pályaudvaron az ev. ref. főgymnasium fenartó testülete nevében Farkas Antal ügyvéd és a megye nevében Hunonay gróf főispán üdvözölte. A miniszter az üdvözlésekre lekötelező szavakban válaszolt. Este résztvett a város által az ó tiszteletere rendezett vacsorán, a melyen meg-

jelentek a polgárság, a katonaság és a papság fejei, továbbá Nagy László alispán, Farkas J. felső-bányai és Debreczeni István n.-károlyi polgármester, Keszler dr. és Steinberger kanonokok, Galba D. tvszeki elnök, Mándy Lajos min. tan., Luby Géza és Szentiványi Gyula orsz. képviselők stb. A főispán a minisztert köszöntötte fel, mire a miniszter szellemes beszédben válaszolt.

A képviselőház ülése.

A tegnapi — márcz. 19. — ülésben a szónokok nem vertek beszedeikkel valami nagy hullámokat, úgy hogy az ülés jellemzésére az egyhangúság illik.

Az ülést Tallian B. nyitotta meg a szokott előjegyzések — jkv. hitelesítése és irományok beterjesztése után, nagyon gyér hallgatóság előtt a napirendes földmívelési tárcza költségvetéséhez elsőképpen

Benyovszky S. gf. szolt a földműves nép sanyaruságáról; a takarékpénztárak rájuk nézve ádatlan, csak osztalékra számító pénzkezeléséről. A költségvetést nem fogadja el.

Bernath B. mint szőlészeti szakértő ezen gazdasági ággal foglalkozott, nem hagyva érintetlenül az olasz bort sem, melynek vámját emeltetni kívánja. A költségvetést elfogadja.

Pader R. helyteleníti a gazdák és kereskedők egymás elleni harcban állását; sürgeti a béke érdekében a gabona elővételi visszafeladásának megszüntetését a fiktív gabona határidő üzlet eltiltását. A ruthén ügyben nagyobb tevékenységet sürget; a bevándorlásról részletes statisztikát kell készíteni. Tudnunk kell, hogy hányan jönnek be az országba, micsoda vagyonnal, micsoda műveltséggel? Milyen nemzetiségűek és milyen a vallásuk? Hányan szerettek magyar honosságot? Mivel foglalkoznak? Erre vonatkozólag határozati javaslatot nyújt be. (Helyeslés.)

Szünet után Solymosy Lajos br. örömet fejezte ki az órlési forgalom megszüntetésé felett, ellenben a gazdák ezen való örömet lerontja a szabad raktárak fennállása, a min közraktárakkal kellene segíteni. Mint olyan új magán — a hitbizományok s a latifundiumok épségben hagyása mellett tör lánzsát, a melyekben a szocializmus terjedésének ellen-szeret látja — s a földbirtok terjedelme maximumának meghatározása antiliberális. A baj nem a birókvizonyokban van, hanem bujtogatásokból ered. A retorzió már kigyógyította a népet. A költségvetést elfogadja.

rozottan kijelentette: hogy az országos Magyar Dalaregylet minden idegen aramat ellen erősen igérkező ment svárat a széthuzás ördögével törbe ejtteni, vagy: „a magyarság hódítására alkalmassá hvezészló, erős fegyverétkomlasztó törökvesekkel várt hatásától megfosztani egyáltalában nem kívánja, sőt az ilyen feltevés ellen a legerősebb tiltakozását fejezi ki. Aztán ugyanezen körirat (1899. május.) egyik pontjában fölhozta a Dunántúli Szövetséget, mely erőszakos különválaszt a központ ellenére s eredményében az országos szövetség gyengítésére alkotta meg s az összehasonlítást következőképen végzi: „Mennyivel más különválaszt a tervezetszerint!

De ne folytassuk tovább az idézést, hanem állapodjunk meg itt egy kissé s vonjuk le a következtetést a „Debreczeni Dalegylet” eddigi álláspontja és mostani törekvésének egybevetéséből.

Azt a kedvencz tervezetet az ország dalegyleteinek közgyűlése elvetette s a „D. D.” most már a központ ellenére is valószínű kívánja a kerületi szövetségek eszméjét, mely ilyen alakjában egyenesen a magyar dalügy megkomlasztását idézi elő. Hát ez a kisebbség elismerése a több-

ség óhajásával, veleményével szemben? A Debreczeni Munkás Dalegylet a múlt évi közgyűlésen a D. D. egyik tagja által képviseltette magát, felhatalmazást adván arra, hogy a kerületi szövetségek megalkotásánál ez egylet nevében is érvényesítse befolyását. A tervezet keresztárvitele nem sikerült s a Munkás Dalegylet tisztelőiben tartva a többség határozatát, az eszme elejtése miatt nem kíván a széthuzás terére lépni, hanem más uton törekszik a létező bajok orvoslására.

Kívánja nevezetesen, hogy az országos szövetség kebelében levő tagegyleteknek mindenike része itessék az egyesület kottáinak aadványai ből, mint a mely dalegyleteknél előrendű, tehát életkérdést képe; kívánja, hogy az országos ünnepélyek szervezése és rendezése egyszerűsítsék, a versenyszabályok szigorúbbakká tételessenek, mindenképp pedig redukáltassék az összeg, mely tisztán a reprezentáció végett vétetik igénybe, stb. stb. Ez ugyan szorosan nem tartozik ide, mert hát az ilyen orvoslás hosszabb időt, kitartóbb munkálkodást vesz igénybe, mint a kerületi szövetség megalkotása. Csakis azért említettük itt pár szóval, mert a kibontakozásnak talán más módjára is rávezethetne az effajta törekvés.

A Munkás Dalegyletkehez hasonló nézete-

Marjay Péter beszéde mindazokat, melyek külön-külön érintettek — ugyszólván beölelte.

Szentpály Jenő kerülete három speciális szükségletét ajánlotta a miniszter figyelmébe.

Új és végén Szell Kálmán miniszterelnök betérjesztette az indítványát, melylyel a költségvetés tárgyalásának tartására az üléseknek egy órával való megbeszélés a b b i t á s á t hozza javaslatba. A miniszterelnök ezen indítványát az utolsó szükségessé, hogy az indemnti már április végén lejár, eddig pedig még öt tárca költségvetése (földmivelés, igazságügy, honvédelem, pénzügyi és valóságügyi tarcák) tárgyalása intézendő el az appropriacionális törvénnyel együtt, azonkívül pedig a főrendiháznak is le kell tárgyalni a költségvetést. A mostani vita mellett alig van kilátás arra, hogy mindazt még a husvét szünet előtt el lehessen intézni. Ennek következtében a miniszterelnök szükségesnek tartotta a tanácskozási idő meghosszabbításával ezt a lehetőséget biztosítani, hogy a költségvetés meg kellő időben letárgyalható legyen. A ház a meghosszabbítási indítvány fölött ma az ülésén minden vita nélkül szavazni fog, úgy hogy már hetfőtől kezdve az ülések 10 órától 3-ig fognak tartani a költségvetés tárgyalásáig.

Az ülés I. óra 50 perczkor ért véget.

KÜLFÖLD.

A király és Románia. C a n t a c u s i n o román miniszterelnök, kit Meránból visszajövet ő felsége külön kihallgatáson fogadott, abban a megtiszteltetésben részesült, hogy a király ebédre is meghívta. Ez alkalommal uralkodónk rendkívüli érdeklődéssel tudakozódott Romániának különösen gazdasági viszonyai felől és ismételtén kifejezést adott ismerésének a gazdasági téren kifejtett tevékenység felett.

A háború.

Az angolok folytatják előnyomulásukat, de a burok is védelmi munkájukat s hogy függetlenségük biztosítása nélkül letyegék a fegyvert — arról még eddig szó sem volt s minden ezzel elenkező hír csak a burokkal rokonszenvező világ megtévesztésére számított valótlanosság.

ket valló egyület mindenkor ott fogja találni az első sorban küzdő közkatónak között a D. D., még a kerületi szövetségek megalakításánál is, ha ez nem szétforgácsolásra vezet, hanem ezzel ellentétben az erők egyesítését célozza. De azt például nem bíhetjük, (mert kézzelfoghatólag bebizonyítható az elrekező) hogyha az eddigi tagegyletek s z i n l e g megmaradnak is az országos egyesület keretében, külön működésük által az országos érdek szolgálatában az eddiginél hathatósabb, sikeresebb működést fejthetnének ki. Az országos egyesület is azért nem fejthetett intézkedési munkásságot, mert tagegyleteink száma a 100-at sem érte el, már pedig a tagok számának emelkedésével a kitűzött szép és hasznos célok fokozottabb mértékben lennének megvalósíthatók, a nélkül azonban, hogy a számbeli tetemes gyarapodás a központ költségét még csak arányos mértékben is szaporíthatná. Ha az a körülbelül 300 dalegylet, mely ez idő szerint mint nagyon is számottevő tényező működik a magyar dal és zene terjesztésén, irodalmának fejlesztésén, vállalt munkával segitene elő a közös célt, akkor bizonyára nem panaszkodnának egyes dalegyletek a „központi kizsákmányolás” ellen. . . . De talán mégis. . . .

A magyar virtus, a vetélkedés és viszálykodás gondolatára vezet bennünket a D. D. f. évi január hó 5 én kelt felhívásának eme pontja: „a tervezetet elvetették, sőt

Még az Oranzej kormányzat sem szűnt meg voltaképpen, hanem amikor Roberts Bloemfonteinba vonult be, az oranjei burok a kormányzás székhelyét Kroonstadba tették át. Ezzelintézkedés történt arra is, hogy a mennyiben az ellenséges invázió elérné Johannesburgot, a város és vele együtt az aranybányák is elpusztuljanak. Pedig ez volna a legnagyobb csapas, a mit az angolokra mérhetnek, mert hiszen nem a buroknak, hanem az angoloknak legnagyobb érdeke fűződik e bányákhoz.

A Daily Mailok jelentik Pretoriából 13-ikelettel; Reitz államtitkár proklamációt bocsátott ki, melyben megcáfolja Salisbury állításait. A proklamáció azt mondja, hogy a köztársaság annak idején felszólította a brit kormányt, hogy csapatait vonja vissza, mert a csapatok ottlétét hadüzenetnek tekintik. Ebben meg nem lehetett hadüzenetet látni a burok részéről. Ugy a fegyverkezések, mint az ultimátum óvó intézkedések voltak, melyek Jame on betöréséből folytak s abból, hogy sifferes táviratokból kiderítették, hogy az angol kabinet nemely tagjai a köztársaságokat még akarják fosztani függetlenségüktől. Most azonban Salisbury távirata minden kételkedést eloszlított. A burghereknek küzdeniök kellett nemzeti függetlenségükért és bizniök abban, hogy Isten megvédi jogaikat.

A háborubak legvéresebb jelenetei és egyéb borzalmai is tehát még ezután várhatók.

Táviratok.

Gyapju-ankket.

Boroszló, márcz. 16. A sziléziai mezőgazdasági kamara jelenti: A kamara teljes ülésén elhatározta, hogy Boroszlóban gyapju-ankketiököt léptet életbe és az aukciók rendezését Nerzfeld testverek boroszlói szégre bízza. Az első gyapju-ankketiök június 8-án lesz. — A bejelentési határidő május 15-én jár le.

Kávé-vám.

Rio, de Janeiro, márczius 16. A brazilai kormány a kávévám tárgyában Olaszországgal folyó tárgyalások felbeszakítását varja, hogy Spanyolországgal bocsátkozzék erre nézve alkudozásba. Már előzetes konferenciák is voltak ebben az ügyben.

büntetésül egyesületünket . . . a központi választmányból egyszerűen kirekesztették. Tehát az országos gyűlésen elvesztett nimbusz kárpótolása végett szükséges a kerületi szövetség, holott ezt a felfogást a D. D. multja s az általunk idézett pontok értelme egyenesen kizárják; de más oldalról azt is be kell vallanunk, hogy előtűnk érthetetlen az olyan eszme, melyet egy c z é l é r d e k é b e n k é t, e g y m á s s a l h o m l o k e g y e n e s t e l l e n k e z ő k i v i t e l l e l i s m e g l e h e t v a l ó s i t a n i, h a c s a k a c z é l e l e j t e s e m e l l e t a c s a k a z é r t i s e l v e n e m é r v é n y e s ü l .

A mi pedig az ügynek anyagi oldalát illeti, erről már többször elmondtuk véleményünket, hogy t. i. a tagdíjak egymás közt való szétosztása, az ünnepek tisztá jövedelmében való kölcsönös részesedés nem egyéb hu reménykedésnél, mely a csalódáson kívül még az újabb viszálykodás magvát is könnyen széthintheti az egyesületek között.

Biztat bennünket az a reménység, hogy a kerületi dalszövetség alakuló gyűlésén győzni fog az a felfogás, mely nem a z e r ö k s z é t f o r g á c s o l á s b a n, h a n e m a z e r ö k o r s z á g o s e g y e s i t é s é b e n k e r e s i é s t a l á l j a a h a z a i d a l ü g y f e j l e s z t é s é n e k e g y e d ü l h e i y e s m ö d j á t .

Kerégyártó József.

A nemzet ünnepe.

A nagy nap, Magyarország ujja teremtése kezdetének nagy napja Debreczen város hazafias közönségéhez méltóan nyert ünneplést.

A délelőtti ünnepekről már előző számban hoztunk részletes tudósítást, most csak a délutáni ünnepről számolunk be.

A hideg szeles idő dacára több ezerre menő hallgatóság gyűlt egybe a kollégium udvarán, mindjárt a déli órák után.

Az ifjuság és polgárság egyesített ünnepe a kollégiumi lépcsőházban elhelyezett Petőfi szobornál vette kezdetét, hol a »Petőfi dalkör« énekelte: »Tied vagyok, tied hazám« kezdetű éneket, majd S z a b ó Mikló hittan-hallgató szavalt el nagyhatással a »Nemzeti dal«-t, Utána K u n Béla magas szárnyalásu alkalmi beszédet mondott, melyet gyakran szakított meg a hallgatóság helyeslése.

A beszéd után S z ü c s László hittan-hallgató szavalt, majd a magy. államvasutak gépjárató műhelyének alkalmazottjai nevében P o g á n y Ármín gépezsmérnök és C s o m o r Gyula géplakatos helyeztek gyönyörű babér koszorút a szobor talapzatára s végeztül a Petőfi-dalkör énekelte a Talpra magyart.

A lépcsőházól a kollégium udvarára vonult a közönség, hol a főiskolai Énekkar rendezte a Hymnusot, T a k á c s Endre joghallgató nagy hatással szavalt a Ábrányi Emil alkalmi ódáját.

B o r o s s Lajos joghallgató intézett ezután gyűjtő beszédet a hallgatósághoz, mely beszédet lapunk első helyén közlünk.

A Főiskolai Énekkar által előadott Bergmann »Ébresztője« után a V á r o s h a z a e l ö t t i t é r r e hullámozott a néparadat, hol a »M u n k a s D a l e g y l e t« Hubert Szabadság dalt énekelte, B a r t h a István a debreczeni színház tagja a Nemzeti dalt szavalt a messzedörgő katonán, hatalmasan majd S i p o s Béla joghallgató mendotta el az alábbi szép beszédet:

Beszéd.

Irta és 1900 márczius 16-én a városháza előtt elmondta S i p o s Béla 4. éves joghallgató.

Ki tudná azt megmondani, hogy vajjon a szokás hatalma, a látványosság kedvelése, vagy pedig e nap évfordulóján megnyilatkozó hazafias erzelem gyűjtötte össze ismét ezt az emberáradatot, mely most egyhangú, s talán egyenlő közvetlenséggel ad kifejezést örömeinek e magasztos évfordulón?

Feleletet adni e kérdésre nagyon nehéz. Nehéz pedig azért, mert minden olyan alkalommal, mikor a magyar közszellemről a tiszta, alkuvást nem ismerő magyar hazafiságról van szó, mélyeseges fájdalommal kell látnunk, hogy a közszellem megromlott, a hazafiaság, a nemzeti erzés pedig portéka lett, melyet kisebb-nagyobb árért a politikai élet piacán minden taradtság nélkül meg lehet vásárolni.

Ennek az állításnak valódiságát legjobban bebizonyítanak azok az óriások, kik az eszmék harcában elvérezve ott nyugszanak néma sirjaikban. Ha porladó testük megelevenedne s ötvenéves almukból felébredve közzénk jönnének, azzal a tudattal térnének ismét örök nyugvóra, hogy a kihullott vértenger, az élet halál harcra csak azt eredményezte, hogy a romlott közszellem, és erkölcs felhasználásával igyekszik magának ezer meg ezer magyar existenciát biztosítani, a kozmopolita ember arcátlanúságával és nem törődöttségével.

Talán ez a gyülekezet, mely az eszmék diadálát szeretné ünnepleni e napon, különösen fogja találni ezt a siránkozást, de én tisztán az igazság előtt hajlok meg, mikor 1848 márczius idusát üdvözölő beszédemet így kezdem meg.

Azt a szabadságot, melyet 1848 márczius idusa megszerzett, az élet piacán értéktelen tárgynak tekintik. Azt a függetlenséget, melyet a vér árán vívtunk ki, ábránd képnek tartják, utána csak az az ideálista fut akinek a lelkét még nem szennyezte be az elvek vásárlóinak hitványsága!

Ugyan mit őrzött meg a magyar azokból a hagyományokból, melyeknek immár 50 éve leteteményese?

Ki tudná rá megfellelni.

Mikor a naptár a szabad-ág napjának évfordulóját vagy a vértanúk kivégeztetésének szomorú napját jelzi, a honfiak felveszik ünneplő ruhájukat, meghallgatóak néhány szónoklatot, helyeselnek, éljeneznek, aztán mint a ki dolgát legjobban vegezte, haza mennek mindent elfelejteni. Ma a szabadság ünnepnapján lelkesül széles e hazában ki tudja hany ember, holnap pedig megalkuszik, s eladja hitét, lelkét, függetlenségét, jó pénzért a legelső szóra.

Ma már ott vagyunk, hogy még azt a varázserejű nevet — a mi örökké szent emberünk nevét Kossuth Lajosét is be mocskolhatja az a gaz pribék, a ki pedig ép neki köszönheti, hogy nem nyög ma napság is a szolgaság nehéz jármában, s nem eszik fekete kenyert, a fehér helyett, a mely méltatlanul kerül így is asztalára.

Sivár, sötét, szinte reménytelen a jövő képe. Nem tudom, a kor szellemében a hibás, vagy az emberi gyengeség, mely befolyásolni engedi magát a legkisebb külhatással annyi azonban tény, hogy a közszellem hanyatlása kétségbeesztő.

A történelem lapjait lapozgatva észre veheti bárki, hogy a forradalmak, a hatalmas átalakulások mindig oly kornak eredményeiként jelentkeztek, melytől megundorodott az a nép, melynek testét régiak a kor szülöttei, a romlást hozó erkölcsi kreturák.

Mi válthat meg hát bennünket, mi adhatja vissza a magyart a magyarnak, mint egy erkölcsi revolúció, mely mint ama szent márczius idusa, vér és emberáldozat nélkül üzi el azt, ami az egyenes magyar szívvel, lelekkel ellenkezik, a mi kezd bennünket nemzeti jellegünkön kívül kivetkőztetni?

Honnan merítünk hát erőt, hogy ezt az erkölcsi rázkódást kiáljuk?!

Annak a napnak diadalmas eszméiből, melynek 52-dik évfordulóját ma ünnepejük! A változó idő felforgathatta fenekestől a magyar nép purián gondolkodását, de a márcziusi diadalmas eszméknek nem ártott. Azok ma is oly fényes csillagként ragyognak felettünk, hogy a legsötétebb éjszakában is biztató vezérvilágot nyújtanak.

Romlott nép, gyenge értelmiség! Ezt vagta a nemzet szemébe egyik activ magyar politikus nem is olyan régen. És ezt a szigorú kritikát csaknem igazságosnak kell tartanunk!

De hát nincs bennünk anyai erő, hogy lemondva a melék-érdekekről, mint egykor, megacélozva álljunk a küzdelemben, s megbizonyítsuk, hogy nemcsak magunkért, nemcsak az anyagi haszonért, de az ideális nemzeti célunkért is tudunk munkálni karunk minden erejével?

Vagy azt várjuk, a mint az idők jelei mutatják, hogy ellenségeink, kik itt az országban fenik ellenünk a gyűlölet kardvasát, kaczagva nézzék végvonaglásainkat?

Ennek már a gondolatától is irtóznunk kell!

Az a nép, mely 1848. márczius idusán csodalatra ragadta a világot, nem dobhat oda hitet, reményt, jövőt és minden tradíciót csak azért, mert egy kozmopolita áramlatnak akarva nem akarva meghódolt!

Akkor szakítsuk ki nemzetünk történelmének legfényesebb lapjait s csupán azt hagyjuk meg, mely az időnkinti züllesről, a pártviszályról s a testvérharcokról nyújt kétségbeesztően szomorú képet!

Szinte látom arcaitokról pogártársaim a tiltakozást.

Nem, ti nem tagadtok meg semmit a multból, sőt e szilárd alapra támaszkodva biztok a jövőben.

Ti követitek azt a fényes csillagot, melyből az 1848. márczius idusán kivivott eszmék lövellik nemzetünkre ragyogó fényeket. — Ti bennetek meg van a bátorság az új, a független Magyarország alapjait lerakni, hiszen az újabb magyar történelem legszebb, legékesebb szövegében szóló fejezete telve van a ti apáitok

honszerelmének, áldozatkészségének dicsőségével.

Ti, Debreczen városának polgári tudom szívvél, lelekkel álltok a sorompóba s megindítjátok a harcot s kivívjátok ép mint márczius iduán tisztán a honszeretet fegyverével, támogatva minden igaz magyartól, a nagy győzelmet a nemz-tiellen erület s kozmopolitizmus ellen.

Mi, a márcziusi ifjuság utódai ott leszünk mellettek. Ifjai erőnkkel segíteni fogunk a nagy munkában s talán élvezni is fogjuk annak átalakító, megbecsülhetetlenül jóékonyságát.

Szívünk nem rosszabb a márcziusi ifjuság szívénél, lelkünket folyton némesíti az ő dicső példájuk, így egész bátran megyünk a küzdelemben, mely megtöri a közszellemet s viradatot hoz a sivár, szomorú éjszakába.

Segítsen meg munkánkban a mindenható!!

Végül a Munkás dalegylet a Szózatallal zárta be az ünnepélyt.

A tanítóképezdészek ünnepe.

A debreczeni ev. ref. tanítóképző intézet ifjusági önképzőköre, az ének- és zenekar közreműködésével, délután 5 órakor rendezte ünnepélyt, melynek műsorát Somogyi Pál képezdei tanár hazafias beszéde nyitotta meg.

A kereskedő ifjak

is megünnepelték márczius 15-ikét, mely alkalmával F. Lanyi Irma és Schön Sándor szavaltak, dr. Benedek János pedig a demokracziáról tartott felolvasást.

Este a Petőfi dalkör hangversenyt rendezett, melyen F. y Flóra is szavalt, s a dalkör gyönyörű virágcsokorral ajándékozta meg.

Mulatságot rendeztek a régi szokáshoz híven a 48-as honvédek, hol a városi dalegylet énekeit.

Az 1848/49-es öreg honvédek márczius 15-én kivonultak harci zászlóikkal és részt vettek délelőtt a főiskolai oratoriumban a tanári kar által rendezett ünnepélyen, megjelentek délután a főiskolai ifjuság által a főiskola lépcsőházában a Petőfi-szobor előtt, a főiskola udvarán és a varoshaza előtti téren megtartott ünnepélyeken.

Este 8 órakor a »Korona« vendéglőben megtartották szokásos táncvigalmukat, mely a városi dalarda működésével kezdődött. Előadták a »hymnuszt« több hangzatos kurucnótákat és zarádékul a szózatot. Ezután következett a tánc s a közepes számban megjelent női közönség nagyobb részét az öreg honvédek családbeliei u. m. gyermekei és unokái képezték.

A tánc jókedvel folyt világos viradtig, de a belepti díjakból és felülfizetésekből nem folyt volna be annyi, hogy a bálköltségei fedeztessenek, ha az öreg honvédek bugó pártfogója dr. Benedek János egy az »Angol Kiralynő« szállodában mulató nagy reszt budapesti vendégekből álló lelkes társaság körében gyűjtést nem rendez az öreg honvédek javára. Ezen gyűjtésnek oly fényes és gazdag eredménye volt, hogy jóval felülmúlta a bal egyéb bevételét s így ezen hazafias uri társaság megmentette az öreg honvédek a baldeficitől, akik nem is mulasztották el kiküldöttjeik által nekik bökézü adományokat azoknak megköszönni. (A felülfizetések legközelebb a lapokban közöltetni fogjuk.)

Hajdu-Böszörmény város hazafias közönsége is rendkívüli lelkesedéssel ünnepelte márczius 15-ét. A ref. templomokban reggel ünnepi isteni tisztelet, utána a főgymnázium udvarán óriási közönség részvételével fényes ünnepély, este a különböző körhelyiségekben közvacsora volt. Kiválóan népes volt e függetlenségi kör, melynek összes helyiségei a szó szoros értelmében zsufolásig tömve voltak. Hat óra után jelent meg ott a város orsz. képviselője Szinay Gyula, kit érkezéskor a vasznál a város fogatával a párt előkelőbbjei fogadtak. A képviselő hazafias beszédben méltalta márczius 15-ét, a »független magyarországot« eltevén. Majd Kalmár Lajos ügyvéd szép beszédet a haza boldogságára üritvén

poharát. Pohár köszöntőt mondott még Szinay képviselő, az orsz. függetlenségi párt érdemeiben gazdag vezére Kossuth Ferencz; idősb Uzonyi Péter és Kalmár Lajos a város képviselőjére. E beszédek a közönség lelkes tetszéssel fogadta. Kossuth Ferenczhez üdvözlő távirat küldetett.

Márczius 15 Balmaz-Ujvároson. Balmaz újvaros közszeg hazafias polgársága, mint eddig minden évben, úgy most is lelkesen megünnepelte márczius 15-ét.

Az ünnepély d. u. fél 2 órakor vette kezdetét a piacz téren levő Kossuth-szobor előtt, hol a rendkívül széles hideg idő dacára is több ezerre menő halgatóság volt egybegyűlve. Az ünnepély kezdetéül a dalárda elénekelte a Hymnuszt, aztán Harangi János a polgári olvasó kör elnöke mondott szép megnyitói beszédet, majd Illyés Endre ev. ref. lelkész remek szép hazafias szónoklatán lelkesedett a nagyszámu halgatóság.

Szigei R. zó szónoklata előtt gölnczi Grósz Gyula, utána Katymán József szavaltak el alkalmi költeményeiket; végül pedig a szózat eleneklése után az elnök bezáró beszéddel az ünnepély véget ért.

Délután 6 órakor a polgári olvasó körben 120 teritekü banket volt, melyen Kaszás József főjegyző mondott igen szép felköszöntőt a hazára és királyra; többen toasztotak míg nem a polgárság által rendezett táncmulatság megkezdődött, mely egészen a hajnali órákig tartotta együtt viragos jó kedvben a fiatalságot.

Városi közgyűlés.

— A közvilágítás ügye. —

Tegnap gr. Dégenfeld József főispán elnöklésével városi közgyűlés volt, melyen a közvilágítás kérdését eldöntötték.

A közgyűlés 47 szótöbbséggel nem fogadta el a tanács javaslatát, hanem a házi kezelést határozta el.

Bizonyára érdekelni fogja olvasó közönségünket, a város atyák közül kik szavaztak a házi kezelés mellett és kik ellene, itt közöljük a következő kimutatást:

I. A házi kezelésre szavaztak: Bacsai András, Bakos János, Dr. Balkányi Miklós, Balogh István, Banyai István, Bechert Manó, Beszler Károly, Binari István, Böszörményi Mihály, Dr. Burger Peter, Csath Zsigmond, ifj. Csóka Samuel, David Mihály, Debreczeni Lajos, Dicsőfi József, Erdei Ferencz, Erőcz Ernő, Falk Lajos, Fancsovics Jenő, Faragó András, Ferenczy Gyula, Gombos Ferencz, Gyarmathy István, Györy Kálmán, Harangi László, Harangi Sándor, Harsányi János, Herczeg János, Hidvéger Mihály, Horvath István, Hufilész Kazmer, Kálmán András, Kardos László, Kaszanyitszky Endre, id. Keki Sándor, ifj. Keki Sándor, Kelemen Gábor, Dr. Kemény Mór, id. Kertész István, ifj. Kertész István, Kertész Mihály, Kertész János, Keszei József, Dr. Király Ferencz, Kiss Albert, Kiss Áron, Kiss Balint, Kiss Mihály, Dr. Kocsár Gábor, Komlóssy Arthur, Komlóssy Dezső, Kovács Lajos, Kovács József, Kuczik Gábor, Kulcsár Endre, Kurucz Miklós, Lengyel Imre, Dr. Medgyaszay Dezső, Medgyaszay Miklós, Medgyesi Lajos, ifj. Mike Ferencz, Miskolczi Jenő, Mörice Ferencz, L. Nagy Balint, Nagy Jakab, O'áh Károly, O. Vegh J., Nagy F., Dr. Sz. Nagy K., Dr. Nagy Zsigmond, Pálfi F., Pálfi Gábor, Polgári Balint, Pongó L., Reichmann Ámin, Rickl Antal és Géza, Roncsik Lajos, Salánki Ferencz, Sarkadi Ferencz, dr. Sárvary Gyula, Seres A., Simon I., Dr. Somogyi Zoltán, Szabó Kálmán kereskedő, Sz. Szabó László, Szabó Mihály, Szabó Samuel, Szabó József iparos, Dr. Sz. Szabó József, Szalay István; Dr. Szantó Samuel, Szathmari Ferencz, Szell Farkas, Dr. Szentpály Benő, Szikszay Lajos, Szilagy Imre, Tóby Elek, Torday Gábor, K. Tóth Kálmán, Török Bálint, Trazi László, Zöld János, Jobbágy János, Váci János, Varga Károly, Varjas Sándor, Varjas János, összesen 109-en.

II. A z a u g s b u r g i, G a n z é s T r ö s z t r e vagy is a házi kezelés ellen

szavaztak: Abrahám László, Aczél Géza, Áron Miksa, Áron Jenő, dr. Bakonyi Samu, dr. Benedek János, Benyáts Emil, Biederman József, Boczkó Samuel, ifj. Csanak József, dr. Czikos Sándor, Dessewffy Aurél, Dr. Fejér Ferencz, Dr. Freund Jenő, Fried Emil, Fried Leo, Fürts Ödön, Gebaur Karoly, Géresi Kálmán, Györfly Aladar, Hankela József, Harmath Gergeley, Hauer Bertalan, Hajdu Gyula, Hajdu Ignác, Hochfelder Jakab, Horáth János, Dr. Irinyi István, Dr. Kemény Mór, Kerekes Géza, Kernhoffer József, Király Gyula, Koncz Ákos, Kondor Kálmán, Kovács Sándor számvevő, Körner Adolf, Marton Imre, Mathé Miklós, Mayer Emil, Mihalovics István, dr. Nagy Lajos, Nemes Kálmán, dr. Popper Alajos, Rochlitz Arthur, Sesztina Lajos, dr. Simonffy Béla, Simonffy Imre, Steinberger Gyula, ifj. Schwarcz Vilmos, Szabó Kálmán aljegyző, Szabó József íráskész, Szent Királyi Tivadar: Szilágyi Bálint, Toth István, dr. Ujfalussy József, Zador Lajos, Jóna Dániel, Juhasz Ignác, Vecsey Imre, Vecsey Zoltán, Weichinger Karoly, Wolaffka Nándor, összesen 62-en.

III. Nem szavaztak se hová, vagy távol voltak: Alföldi Karoly Dr. Berger Andor, Birinyi János, Bódog István Bősörmenyi Pál, id. Csanak József, Csiky Lajos, Czégely Ferencz, Dobieczy Sándor, Dragota Miklós, Fried Dániel, Harsányi István, Dr. Kálmár Barna, Dr. Kola János, Koszorus Lajos, Liedermann Mihály, — Dr. Magoss György, Malatinszky Ferencz, Márk Endre, Dr. Moskovitz Jenő, Nemethi László, Némethi Sándor, Öri Mihály, Pethő István, Polgári Sándor, Rosenthal Dániel, Dr. Rothschnek Emil, Serli Ede, Stark Márton, Szabó Antal, Szantó Győző, Szentesi János, Szép József, Szikszay Albert, Tafler Ignác, Tóth József, Zöld Mihály, Jámor Ferencz, Jámor István, Jóna István, Jóna János, Varga Ferencz és Vecsey Viktor — összesen 44-en. A három csoport összegezve kiadja a 215 szavazattal bíró közgyűlési tagságot.

HIREK.

Mi volt márczius 15?

— Egy helyi lap definíciója. —

A »Debreczeni Hírlap« a mint tapasztaljuk pár hét óta azt a célt tűzte maga elé, hogy mindenáron észrevétesse magát.

Nehéz feladat ez reá nézve, de elismerjük, hogy joga van hozzá, ha már csakugyan élni akar.

Az ellen azonban jogunk van, sőt kötelességünk tiltakozni, hogy a mindenároni felütésben kulmináló czélját olyan eszközökkel próbálja elérni, melyek megvetve a magyar sajtó nemes hivatását, mélyen sértik nemcsak Debreczen város közönségének, de Magyarország minden hazafiasan gondolkodó polgárának a mult tradíciói iránt érzett kegyeletét.

Megdöbbenéssel olvasta mindenki, kinek kezébe akadt a »D. H.« tegnapi száma, hogyan számol be a »legmagyarabb város« ez egyik sajtó organuma a lefolyt márcziusi ünnepekről.

... Nem is eljeneztek, tapsoltak neki úgy — így szól a tudósítás — mint negyedóra mulva Boross Lajos 4-ed éves joghallgatónak, ki a sablontól eltérő izü beszédjével megkapta a hallgatók figyelmét s untalan félbeszakították az »ugyan«-ok és »éljen«-ek.

Különösen egy kijelentése ragadta meg a figyelmet: Ha mindig igazi lelkesedéssel ünnepelték volna meg márczius 15-ikét, nem nevelt volna ez a haza olyan korcs fiakat, kik apr. 11-et akarják nemzeti ünnepe tenni. Leikes, csaknem tomboló rivalgással üdvözölte érte a tömeg egy része (a legijabbak és legöregebbek), míg a másik rész komoly mosolygal nézet fel reá. Mi volt márczius 15. apr. 11. nélkül? Egy csapat fiatal embernek utcai tüntetése, kissé talán nagyobb mérvű, mint rendszeren az efféle tüntetés, de úgy elsepri az idő, hogy nyomase maradszoha...

Ez a »D. H. brutális nézete arról a napról, mely nap jelentőségének nagyságát, meg nem akadt intelligens ember, ki legalább is a sajtóra nézve el nem ismerte volna.

Ha Bánffy báró volt miniszterelnök, ki szerzője az apr. 11-i hivatalos nemzeti ünnepnek, valami számbavehető lap ilyen indoklással védte volna meg, a kegyelmes ur keresztül spakelte volna azt a hitvány tolu skriblert, a ki ilyen undorítóan végzi kötelességét, a talpnyalast.

Nem tudjuk, hogy a D. H. márcziusi Idusának ez eddig ismeretlen definíciójával mit akart elérni? Szabad irányban mozgatható elveinek illetékes helyen való eklatans bebizonyítását-e, vagy pedig a mindenároni felütést? Annyi bizonyos, hogy az utóbbit elérte vele, de hogy ez nem valik dicsőségére az is bizonyos.

Oly kicsinyes különben nagyhangú kijelentésében s fejtegetése oly silányul képtelen, hogy vitazni vele nem érdemes. Egyre azonban figyelmeztetjük a D. H.-ot.

Ha már a negatívó terére lép a márcziusi nagy nap eredményeit illetőleg, legalább legyen következetes önmagához és ne mondjon olyat:

... »komoly, érett embernek, a ki kegyelettel emlékezik vissza a multa, apr. 11. lesz szent emlékű, mikor az országgyűlés olyan vívmányokat szentesített, melyek századokra hatottak.«

Hat, ha márczius 15-én nem történt egyéb közönséges utcai tüntetésnél, melyik az a nap, mely megteremtette a századokra ható vívmányokat, melyek április 11-én nyerték meg kiero szakolt szentesítést?

Bizony t. Debreczeni Hírlap, mégis csak igazza volt annak az ifjú zónoknak, hogy közönségségéért ostromozta Magyarország népét és igazza volt, mikor hirdette meggyőződését, hogy a hazában szaporodnak a korcs fiak!

* **Istentiszteletek.** Ev. ref. nagytemplom: Bélték Lajos s. lelkész. Kistemplom: K. Tóth Kálmán lelkész. Kossuth-utcai templom: Biró János s. lelkész. Ispótytemplom: Fehér Gyula s. lelkész. Szegényház: Hajdu Zsigmond püspöki titkár.

Az agost. hitv. evang. templomban d. e. 10 órakor Materny Lajos főesperes tart istentiszteletet.

* **Párbajozó színészek.** A színtársulat két tagja felett itelkezett tegnap a debreczeni kir. törvényszék bünetőtanácsa, parviadal vétsége miatt. Tanay Frigyes és Szacsavay Sándor színészek a mult év elején egy próban történt összeszólalkozásból kifolyólag kardpárbajt vívtak. A párbaj mindkét fél könnyű sérülésével végződött. A párbajozó színészeket a törvényték tegnap három-három napi államfogházra itelte.

* **Eljegyzés.** Ifjabb Wieder Samuel könyvelő Debreczenből, jegyezte Friss Rózsikát Szilágycehből.

* **Ev. ref. egyháztagek figyelmébe.** Az ev. ref. egyház presbiteriuma tudomására juttatja az ev. ref. egyház tagjainak, hogy az egyházi adó és közalapi illeték a folyó évre ki van vetve s az adóketési munkalat az egyházi számvevő hivatalában van közszemlére kitéve, hol az a hivatalos órák alatt ez evi apr. 11 napjától 8-ik napjának dél után 5 óráig bármikor megtekinthető. Ennek az adóketési munkalatnak megtekintésére tehát ázzal hívja fel az ev. ref. egyháztageit hogy a ki az adóketést helytelennek találja vagy bámi okból helyesbítésre, vagy elengedésre vét jogot formálni: ez iránt az egyházi törvény 251 §-a értelmében a fentebb jelzett idő alatt az egyházi számvevőnél egyháztér 17 sz. - hivatalos órák alatt akár szóval, akár írásban megteheti felszólalását, mert későbbi felszólalásana hely nem adathatik, Debreczen 1900 évi márczius hó 11-én tartott presbyteri gyűlésből. Az egyháztanács.

* **Szaczellár György adományai.** Szaczellár György, a budapesti Törley pezsgő gyár igazgatója tegnapelőtt több budapesti úri emberrel, Hauer Bertalan az Angol Királynő tulajdonosának látogatására Debreczenbe jött. Debreczeni látogatása különösen az öreg honvédek előtt lesz emlékezetes, mert dr. Benedek János gyujtó hatású beszéde folytán 200 koronát adományozott a honvédek mulatsága javára. Tegnap este pedig ugyancsak 200 koronát adott at dr. Benedek Jánosnak, hogy a polgármesteri hivatal utján a debreczeni szegények közt osztassa szét. A nemes tett ő magában vezeti jutalmát. Mi főképen az agg honvédek forró köszönetét tolmacsoljuk a nemesszívű adakozónak.

* **Zártkörű purim estély.** Tegnapelőtt, csütörtökön este fenyesen sikerült zártkörű családi purimestélyt rendezett Krausz Vilmos főrabbi. Az estélyt a legjobb kedv, a legkitünőbb hangulat jellemezte, s az egybegyűlt nagyszámú előkelő közönség pompasan mulatott a különböző alarcosok felvonulásán. A tarsaságot a korai reggeli órák is alig valának képesek a vendégszerető családi tűzhelytől elszakítani.

* **Meghívó.** A debreczen kerületi dalosszövetség alakuló közgyűlése f. hó 18-án Vasárnap d. e. 10 órakor fog a kereskedelmi akadémia dísztermében megtartatni. Ma szombat este az angol királynő külön étkező helyiségeben előértekezlet utáni barátságos estebéd fog tartatni.

* **A gyomor betegségei** igen különböző rossz indulatú formákban mennek át, különösen, ha jelentéktelenebb gyomorbeteg ellen mit sem használunk. Ilyenek ellen mindig kellene valami házi szert kéznél tartani. Kitünő hatásának bizonyult e tekintetben dr. Rósa balzsamja, melyet Fragner B. gytarogyszera Prágában 203 III. készít. Kapható minden gyógyszerárban. (Lásd a hirdetést.)

Színház.

A »Kurucz fufang« helyett a »Gésák« ut adták pénteken este, mert F. Kállai a Lyuzia hirtelen beteg lett. Olyan is volt az előadás, aminő az ilyen hirtelen előrántott daraboké szokott lenni, vagyis almos vontatott szintelen. Dicséretes kivételt Galysai P., Sziklai, Sarosi és Kiss Irén kepeztek. A kar egyes tagjai ugyanokoztak es asitoztak, mintha csak azért kapnának fizetést s a bérló közönség isteni élvezetet árna a színházba. Hasonló felfogásban voltak egyes magánszereplők is. Pedig talán a színészeknek oly rettenetes fontos az, hogg nem éppen a »Kurucz fufang«-ot játsszák, a művészet érdeke is azt követelné, hogy legalább törekedjenek ily rendkívüli esetben is élvezhetőt adni, a »Gésák« pedig mostanában is annyiszor ment, hogy bátran lehetett volna összevágó előadást produkálni.

— a —

Színházi műsor.

Szombaton, márczius 17-én, negyed-zer, Kurucz fufang.

Vasárnap, márczius 18-án két előadás: délután 3 órakor félhelyárrakkal: A nebánsvirag. Este 7 es fél órakor bérletszűnetben: A görög rabszolga. Operette 3 felvonásban.

Társadalmilag lehetetlenné

teszi magát sok ember, anélkül, hogy maga tudná, hogy azt ama kellemetlen szájszag idézi elő, melyet az elhanyagolt és azáltal hibás fogak kiömlészetnek. Es mégis olyan könnyű, biztonsággal ezen baj ellen védekezhetni, ha a Kosmin-szájvizet, rendszeren használjuk, mely desinfiáló hatása által minden rossz szagot eloszlat. Kosmin az első és egyedüli szájviz, mely nem mint más szer, erős illatszer által takarja rövid időre a rossz szagot, hanem annak alapját a rothadási folyamat a szájbán, megakadályozza anélkül, hogy a fogakat vagy a nyálkaereket legkevésbé támadná. Egy üveg, mely sokáig eltart 1 frt, kapható minden gyógyszerárban, jobb gyógy- és illatszerkereskedésekben.

CSARNOK.

A harmadik.

Irtó : R. B.

Folyt és vége.

— Az istenért, mit akar ?
— 3 korona, vagy megyek.
— Megadjuk ! — kiáltott közbe Károly, kiben hűlni kezd a vér arra a gondolatra, hogy nem lesz kalabriasz.

A hordár maradt.
Három óra hosszat fog velünk játszani. Itt van 9 korona. De még egyszer mondom, becsületesség a jelszó. — Elegancia és hidegvér ! Hanem én is kikötök egyet,

— Mit ?
— No, hogy arról az orról aztár szót se.
— Megigértük neki,
Kártyát kértük Károly barátom osztott. A nemes hordaregylet disze vette fel zöldre. A mint kijátszott megkontráztam kvart-adut-alsóval.

— Protestálok, — kiáltott fel.
— Mi ellen, ?
— Hogy a kijátszás után kontrázik.
— Nos ?
— Kontrázni előre kell.
— A felsőben igen, de az alsóban ...
— Hat nem felsőt játszunk ?
— Ugyan ne legyen olyan naiv. Hiszen

r felő már régen meghalt, Az alsós ásta meg a sírját.
— Becsületemre mondom, azt hittem, hogy felsőt játszunk.
— No ha becsületére mondja és ha igaz elhiszük.

— Uram !
— No, no, elengedjük ezt a partit.
Én osztottam Károly vette fel pirosra
— Kvart kaszsa.
— Vannak kvint, kontra ! — kiáltott a hordár.

— Mi a vannak ? — kérde Károly.
— Négy felső.
— Hiszen a piros felső nállam van !
— Nini, csak ugyan. Becsületemre a nyolczast felsőnek néztem.
— Ha még egyszer becsületszavára állít valamit — szóltam közbe — kidobjuk.

— Hát a kvint mi ?
— Zöld ász.
— Ugyan ne hazudjék az alsó nállam van — mondám fölhaboroeva.
— Biz'isten a makk alsót zöldnek néztem.

— Ha a makk alsót még egyszer zöldnek nézi, kidobjuk.
— Ugy látszik, az urak jóhiszeműségében kétekednek ?
— A legnagyobb mértékben.
— Akkor hát a mór megtette kötelességét ...

— Az ördögbe is, hát magát Mórnak hívják ?
— Az én becsületes nevem Rakóczi Efráim.

— És a nem becsületes ?
— Uram, ne játszó hemesebb érzelmeimmel mert úgy éjtek, itt hagyom.
— Ah, ön fenyegetőzik, Rakóczi Efráim ur ? Latja, pedig nincs igaza. Ön lehet, de kötelességét még nem tette meg. Az ön kötelessége 3 óra hosszat játszani, a miért már előre megkapta a 9 koronát.

— Folytonos sértegetést nem tartozom tűrni.
— Ne csajjon.
— Csak tévedtem.
— No hát bizonyítsa be.
— Jól van.

Bebizonyította. A következő partiban meghuztam az adut alsót s a végen kiderült, hogy a blank kilenczest nem adta rá.
— Csalo, svinder — kiálték föl, miközben fejéhez vágta a kártyát.
— Hallgasson mert olyan botrányt csináltak hogy az egész város beszélői fog róla.
— Mit még en haligassak ? s — olyan lármát csaptam, hogy a kávéház csakhamar megtelt kíváncsiakkal.

Egy rendőr lépett elő. Károly megfogta karomat s a mellékajtó felé tuszkolt.
— Mi az, mi történt ? — hangzott mindenfélől.

— Megcsalt a két gazemben — kiáltgtt jól a hordár — engem, egy szegény hordárt. Károly kivonszolt az ajtón.

— A gazemberek, a kötnivalók ! — hangzott utánunk még jó ideig a közvélemény hizeigó itélete.

500 Forintot

fizetek annak, aki **Bartilla fogvizének** használatát mellett, melynek üvege 35 kr., valaha ismét fogfajást kap, vagy a szája büzlik (Csomogolások küőn 10 kr.) **Bartilla A. örökösai (E. Winkler) Wien, 19/I. Sommergasse 1.** Kapható Debreczenben: **Mihalovits István** a kigyóhoz — ezimzett gyógyszertaraban. Határozottan kérjünk **Bartilla-féle fogvizet.** Hamisítás feljelentéséért jó díjazás adatik.

Szabadalmazott drótvég

legjobb anyag felső világításra, padlózat és gyárablaknak, különböző erősekben 1.75 quadratméter nagyságig.

Különös előnyök: Lognagyobb törési biztonság, áttörés és áttörés ellen, az uott drótröstyélesik, tűzbiztonságu a legmagasabb fokig, esetleges törésnél sűrűn maradása, mivel a drótszövés az üveget erősen együttartja, igen világos átlátszó, ezelőtt sohasem látott világító hatás. Sok állami és magán épületeknél nagy mérvben **legjobb hatással** használatban. Számos bizonyítvány, prospectus és minta szolgálatra.

Üvegöntvény-padozatlemez járható felsővilágítással átjárók, földalatti folyosók vagy vasuti alagutak megvilágítására, határozott mennyiségekben, sima vagy mintázott felületekben fehér, félféher (Kb. 30%-al olcsóbb, mint a rendes nyers üvegöntvény) és szines, drótfonat vagy anélkül.

Üveg téglá és üveg gerincz-téglá különböző nagyság és alakban.

Aktien-Gesellschaft f. Glasindustrie vorm. Friedr. Siemens.

Neusattl bei Elbogen (Böhmer.)

Más készítmények: minden faj üvegekben. Üveg-zárák. Belgia és német faj táblaüveg. Üveg öntvény és formázott üveg. (Szabad. üvegbetű.)

Legfinomabb tábla likör

mint Chartreuse, Benédiktine, Curacao,

vaniliát stb. készíthet legjobban és egyszerűen mindenki magának a

Schrader G. ala-fele likör-töltéssel

Jul. Schrader in Feuerbach Stuttgart mellett, 2 1/2 literes likör-töltések egy-egy minőség 40—60 kr.

Kérjünk prospektust.
W. M. Maager Wien III/3 am Henuarkt Ausztria Magyarországi főraktárból.

Szőlőmivelők és mezőgazdák számára!
A szőlőtelepek befeckendezéséhez, valamint a gyümölcsfákat károsító rovarok, továbbá a szegecs és tormáncs teljes kiirtására

MAYFARTH Ph. és TÁRSA-féle

szabadalmazott önműködő ugy hordozható mint kocsi szerelt

„SYPHONIA”

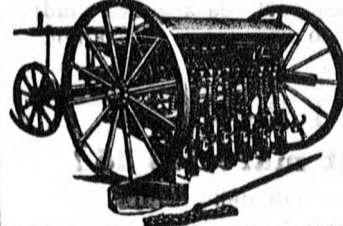
feckendő, a legjobbknak bizonyultak, a melyek szivattyúzás nélkül a folyadékot önműködőleg a növényekre permetezik. Ezen feckendőknek már sok ezere menő példánya van alkalmazásban és számos elismerő bizonyítvány igazolja ezeknek elvitatlan kiválóságát minden más rendszerrel szemben.

A legjobb vetőgépek

MAYFARTH Ph. és TÁRSA legújabb szerkezetű

„AGRICOLA”

tolóvetőkerek-rendszer vetőgépei. Min ennu mag- és különböző magmennyiség számára, váltókerek nélkül, dombon avagy síkon a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mind a mellett a legolcsóbb ár által tűnnek ki.

A lehető legnagyobb munka, idő- és pénz-megtakarítást tesz lehetővé. — Különlegességeket szent- és szalmaprések kézi használatra, kukorica-morzsolók, csapógépek, járgányok, gabonarostok, trierök, ekék, hengerek és boronákban a legújabb rendszer és elismert legjobb alkotás alkalmazása mellett gyártanak és szállítanak.

MAYFARTH Ph. és TÁRSA

cs. és kir. kiz. szabadalm. mezőgazdasági gépgyárak BÉCS, II. Taborstrasse 71.

— több mint 400 arany-, ezüst- és bronzéremmel kitüntetve. — Kimerítő árjegyzékek és elismert okiratok kívánatra ingyen küldetnek. Képviselek és ismételődek alkatmazzatnak.

Olesó kerítések!

Olesó kerítések!

Haidekker Sándor sodronyszövet-, fonat és kerítés-gyára

Budapesten, VIII. kerület, Üllői-ut 48. szám.

Gyárt és szállít: gép- és kézi sodronyfonatokat, tükés sodrony, pántusalt: erők, vadaskertek, három-udvarok gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőlők stb. bekerítésére olesó árák mellett. Nyaraló-park-, és erkélyrácsokat, valamint csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat vaskeretes sodronyfonat és kovácsolt vasból; ugyszintén diszes virágágy- és gyepekterítések és favédő-kosarakat. Továbbá föld- és kavicsrostákat; szőlőbogyósó-rostákat, magtárák rakó-rostákat; ökr-szájkosarakat; sakrafogókat; g. bonaválasztó hengereket, valamint régi választó-hengereknek új sodronyköpenyvel való ellátását. Rostaszöveteket és fonatokat szőlőrostákba.

Árjegyzékek és költségvetések ingyen. Jutányos és pontos kiszolgálás.

Kufeké gyermeklisztj

MAGYARORSZÁG, AUSZTRIA, NEMETORSZÁG stb. LEGELSŐ HOZZAÉRTŐI AJÁNLÓ
LEGJOBBAN TÁPLÁLJA A GYERMEKET Kapható Gyógyszertárakban és drogistáknál
TEJHEZ VÁLÓ LEGJOBB POTLEK KUFEKÉ R. WIEN VI/2 ÉTELRENOJENÉL LEGJOBBAN

Szőlővessző-eladás.

A méltóságos gróf Dégenfeld József és Dr. Balkányi Miklós urak tulajdonát képező

Erzsébet szőlő-telepen

az alább jegyzékelt kiváló minőségű, tökéletesen fajtiszta szőlő-vesszők tavaszi szállításra eladók.

I. Gyökeres :

Olasz rizling	86000 drb.
Kadarka	50000 »

II. Sima :

Olasz rizling	150000 drb.
Kövi dinka	90000 »
Oportó	20000 »
Nagyburgundi	50000 »
Kadarka	80000 »
Fehér chasselas	20000 »
Zöld silváni	10000 »

Bővebb felvilágosítást nyújt

az **Erzsébet szőlő-telep** kezelésébe.

Iroda Debreczenben, Kossuth-utca 32. szám.

A fogak legkitünőbb óvszere

a regóta fényes sikerrel használt:

D. Rob. Greensill-féle

szájviz!

Eredetisége ezen védjegyről megismerhető.

Egy üveg ára 80 fillér.

Kapható minden gyógyszer-tár, drogueria és illatszer-kereskedésben.

Főraktár: Dankovszky Istvánál Budapest, V., Wurm-utca 3.

Egy jó családból való fiu

tanulónak felvétetik

Payer Géza fűszerkeres-

kedésében **H.-Nánason.**

HEYDEN TÁPANYAGA

(NÄHRSTOFF HEYDEN)

egy feltárt fehérnyé, mely az emésztési szervektől függetlenül kiválóan táplál.

Előnyös erősítő és tápláló

gyengélkedők, gyermekek, szoptató nők, vérszegény, lábadozó és sovány egyének részére, valamint testi és szellemi kimerültségnek.

Étvágygerjesztő.

kapható gyógyszer-tárak és gyógyárú-üzletekben.

— Heyden vegyészeti gyára Radebeul—Drezda.

Hirdetmény.

A Debreczeni Első Takarékpénztár LIV. évi rendes közgyűlését

1900. március 18-án, d. e. 10 órakor

Debreczenben, saját üzleti helyiségének tanácstermében [2-ik emelet] tartja.

Tárgysorozat :

1. Az igazgatóság jelentése és számadása az 1899. üzletévről és indítványa az évi nyereség felosztása iránt.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. Határozat e tárgyakban; az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
4. Igazgatósági tisztag választása.

A mérleg és nyereség felosztási javaslatot is tartalmazó igazgatósági és felügyelő bizottsági jelentések, a f. é. március hó 12-től fogva, a pénztár helyiségében — a hivatalos órák alatt — megtekinthetők.

Alapszabályaink 26-ik §-a értelmében e közgyűlésen tanácskozási és szavazati joggal bírnak mindazon részvényesek, kiknek nevei 1899. december 31-ig bezárólag a részvénykönyvbe bevezetettek.

— Utánnyomás nem díjazatik. —

Gyors és biztos segély gyomor- betegségek és azok utóbajaiiban!

A legjobbnak bizonyult **HÁZISZER**, mely az emésztést szabályozza, a rendszeres vérvérke- kedést eredményezi, a megromlott és hibás **véralkatrészt eltávolítja** (a mi az egészség főfeltétele), gyorsan és biztosan megszünteti a gyomorbajt, és pl. étvágytalanságot, savanyu felbőgést, hányási ingert, gyomor és hasban- talmat, gyomorgörcsöt, vértolulást, hámorhoi- dákat, női bántalmakat, bélbajokat, a már 40 év óta jónak bizonyult

Kiváló fájdalomcsillapító, anti- septikus, gyógyító és a hegedést elősegítő szer.

Minden gyulladás, seb és kelés gyó- gytása biztos sikerrel jár, a női mell gyula- dasánál, tejrekedés és keményedésnél, a gyermek elválasztásánál, tályogok, vérkelek, pokolyar és genyedésnél, továbbá körömgennyedés és ugyne- vezett körömméregnél a kézen és lábujjakon, keményedések, dagadtoknál, mirigydagana- toknál, holttestem képződéseknél stb. 50 év óta bevált.

Dr. Rosa-féle balzsam Prágai házikenőcs

FRAGNER B. gyógyszer-től PRÁGÁBAN 203-III.

Az emésztés minden munkáját új életre serkenti, **egészséges és tiszta vért** szerez, külön- ben is biztos és messze földön bevált **házi szer**, 1 üveg 50 kr. kettős üveg 1 frt. Postán 20 krral drágább.

A gyógyulás fájdalom nélkül halad a kenőcs hűsítő hatása alatt.

Dobozban 35 kr-ával, Postán 6 krral drágább.

Figyelmeztetés! Mindenki csak az eredeti készítményt kérje a prágai **FRAGNER B.** gyógyszer-tárától és figyeljen arra, hogy a **Dr. Rosa balzsam** csomagolás minden részén az itt látható kerek védjegy legyen; a prágai **házi kenőcs** csomagolásán pedig a jobbról lát- ható háromszögletű védjegy.

A ki egy utánzást talál és nekem bejelenti, jutalmat kap! Elismerő levelek eszre rendelkezésre állanak.

Raktárak Budapesten :

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tárában, **EGGER A.** gyógyszer-tárában.

Debreczenben kaphatók : **Dr. Rotschnek V. Emil, Tóth Béla és Mihalovits I.** gyógyszerészeknél.

Főraktár **FRAGNER B.** cs. és kir. udvari szállítónál, a fekete sas gyógy- szertára Prágában a Spornar-utca sarkán 203. sz.

A m. kir. államvasutak gép- gyárának vezérügynöksége.

Budapest, Váci körút 32. szám.

Ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült

gőzcséplő készleteit, „Millenium“ legújabb szerkezetű : tükaszaló-, marokrakó- és kéveköto aratógépeit,

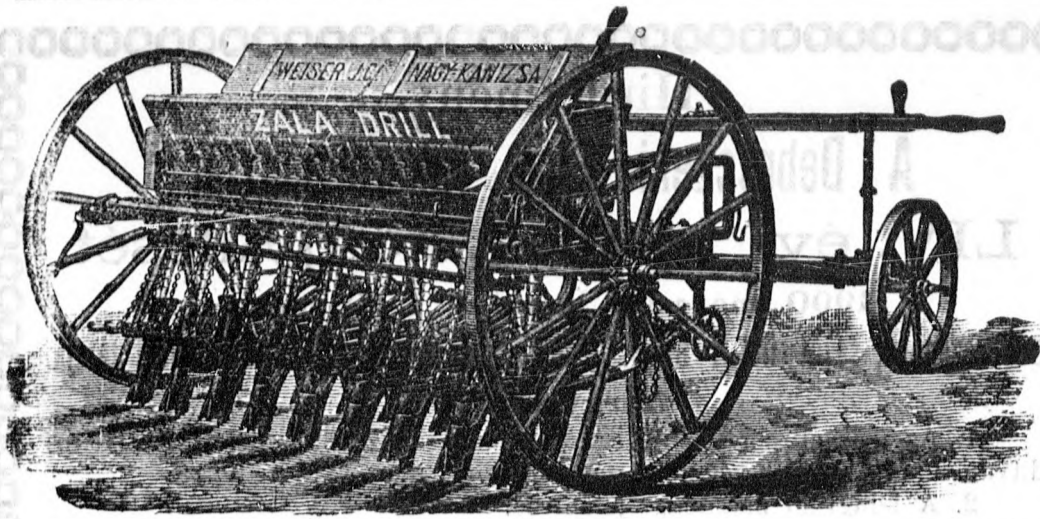
melyek főelőnyei : préselt aczélemez-állvány, tégeiyaczel-alkatrészek, jó és könnyen hozzáférhető, elpusztíthatlan szerkezet,

továbbá : a szab. osz- rák-magyar államvasutársaság resiczái mezőgazdasági gépgyárában készült 3, 3', és 4 lóerejű gőzcséplő-készleteit, Sack-rendszerű, aczelöntésű ekefóval ellátott **okóit**, **„Boni“-fele kéttengelyű eketalyigait** járgányos cséplő készleteit, szecsokavágóit és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

Figyelmeztetés! Ezennel közhírré tesszük, hogy az összes ügynökeinktől, legyenek azok akár helyi ügynökök, akár utazó ügynökök, az eddig birt meg- hatalmazásokat f. évi január hó 31-ével megvontuk és azokat ezennel hatálytalanoknak nyilvánítjuk. Nevünkben és megbízásunkból tehát csakis azok járhatnak el, a kik 1900. február hó 1-e után kelt és általunk aláírt megbízás-al bírnak és csupán oly jogkörrel, a melyre ezü irásbeli megbízás kiterjed. Nehogy a köönség tévutra vezettessék és nehogy nevünkkel visszaélések történhessenek, felkérjük mindazokat, kik velünk üzleti ösz- kötötésbe lépni óhajtanak, hogy mindenkitől, a ki nevünkben eljár, irásbeli meghatalmazásának felmutatását kérjük s abba betekintést tenni sziveskedjenek.

Képvisele : **Márkus J. Debreczen.**

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége.

WEISER J. C.

mezőgazdasági gépgyára

NAGY-KANIZSÁN.

ZALA-DRILL sorvetőgépek, a melynek elmes ujtásait a nagy közönség már jól ismeri nem szorul külön dicséretre, minden eddigi kiállításon az első díjat nyerte ugy 1897. október 1. a kiséri nemzetközi vetőgép versenyen az

állami arany éremmel lett kitüntetve,

a Maros-vásárhelyi kiállításon és a Hód-M.-Vásárhelyi vetőgép versenyen **az első díjat, aranyérmel nyert**, továbbá figyelmébe ajánlom a gazdaközönségnek egészen

aczelből készített Sack rendszerű egy és két barázdás ekéinket.

Raktáron tartunk: 13-15 és 17 soros ZALA-DRILL vetőgépeket, továbbá rosták, konkolyozók, szecsavágók, répvágók, kukorica morzsolók, ezenkívül minden talajművelő gazdasági eszközöket.

Debreczen, Szikszay-ház a főtözsde udvarán.

Gelbmann József,

Weiser J. C. gazd. gépgyár képviselője.

Előnyösen ismert kitünő gyártmányu
stiriai lódent
 divat kelméket, fekete és kék kelméket tartós minőségben, férfi öltönyökre, szállít:
Kastner és Öhler cég
 posztó osztálya, Grác.
 Minták bérmentve. Magyar levelezés.

Serravalló-China bor

v a s s a l,

orvosi kitünőségek által, mint Dr. Braun tanár, udvari tanácsos Dr. Drasche tanár, udv. tan. lovag Dr. Krafft-Ebing tanár, udv. tan., Dr. Menti tanár, lovag dr. Mosetig-Moorhof tanár, Dr. Nuesse tanár udv. tan., Dr. Schauta tanár, Dr. Weinlechner tanár által gyakran használtak és legjobban ajánlatik.

(Gyöngék és lábbadozóknak.)

Ezüst érem: XI. orvosi congressus Róma 1894. IV. Gyógyszerész és végveszeti congressus Nápoly 1894., Olasz általános kiállítás Turin 1898.

Arany érem: Kiállítás: Venedig 1894., Kiel 1894., Amsterdam 1894. Berlin 1895., Páris 1895., Quebec 1897.

Több mint 1000 orvosi elismervény.

Ezen kitünő, újra észleztő szer, kiváló ize miatt különösen gyermekek és asszonyoknál szívesen vesetik. Üvegekben 1/2 liter á 1.20, 1 liter á 2.20 árusítatik minden gyógyszerárban.

Serravallo gyógyszerár Triesztben,

gyógyszeráru nagybani szétküldési ház.

Alapított 1848.

Alapított 1848.

Posztó széljékküldés csak magánosoknak.

Egy vég 3.10 m. hosszú, elegendő 1 férfi öltözetre csak ennyibe kerül.	2 frt 80 krét jó, 3 » 10 » jó, 4 » 80 » jó, 7 » 50 » finom, 8 » 70 » finom, 10 » 60 » igen f., 12 » 40 » angol, 15 » 95 » kang.	valódi gyanje-zövetből.
--	--	-------------------------

Egy vég fekete szalonöltönyhöz 10 frt. Felöltözőzövetek méterje 3 frt 25 körül felebe. Loden gyönyörű színekben, egy vég 6 frt, 1 vég 9 frt 95 kr. Peruviano és Doking, állami, vasuti hivatalnoki ruhacsirtók és bírói talárposztók, legfinomabb kamgarok és cheviottok, valamint egyenruha-posztókat, pénzügyörög és esendőrség számára stb., gyári áron küld a szolid-ságáról ismert

postógyári raktár **Kiesel Amhof, Brünn.**
 Minták ingyen és bérmentve. — Minták szállítás.
 Figyelmeztetés! A közönség különösen figyelmeztetik, hogy a posztók ára, ha közvetlenül hozzátják, sokkal olcsóbb, mintha azokat közvetítés útján vásárolják. A Kiesel Amhof Brünn cég az összes szöveteket valósággal gyári áron küldi a engedményt nem számít hozzá.

Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
 Liniment. Capsici comp.
 Ezen hírneves háziszser ellentáll az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésésként alkalmaztatik közvesnyél, csúznál, tagszaggatásnál és meghüleséknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebb-bérbétkü utánszat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.
 RICHTER F. AD. és társa, RUDÓLSTADT
 udvari szállítók.

Clayton & Shuttleworth
 mezőgazdasági gépgyárosok Budapest 68. sz.
 által a legújanyosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek továbbá járgány-cseplőgép, löhőre-cseplők, tisztító-rosták, aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

Columbia-Drill
 legjobb sorvetőgépek, szecsavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, éric-malmok, egytetemes aczél-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzéket kind-natra ingyen és bérmentve küldetünk.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cseplőgép-gyára.

van is, nincs is. És itt térek már rá arra, ahonnan kiindultam, hogy a mi legfőbb bajunk az Ausztriával való közösség, mert hogy iparunk nincs, annak ez az oka, és az, hogy ép ennél fogva nem élhetünk azzal a természetes fegyverrel, amelylyel minden nemzet él, melynek önálló vámterülete van a védvámval. Ha virágzó magyar iparunk van, ezer és ezer milliók maradnak itt az országban, emelkedik a jólét és így emelkedik a buza ára is a belföldi fogyasztásban arra a fokra, melyet a világ minden buzájánál jobb magyar buza e kiválóságánál fogva és termelési költségeihez mérten megérdemel. En nem arra gondolok, midőn a magyar buza árának emelését emlegetem, hogy a fogyasztó közönséget zsaroljuk ki, hanem csak arra, hogy jogosulatlanul dédelgetett külföldi verseny ne verje le búzáink árát, és a közvetítő spekuláció által szedett haszon oszolja meg a termelő és a fogyasztó közt. (Helyeslés a szélsőbalon.) Ki kell tehát nekünk magunkat az Ausztriával való közösség nyúga alól szabadítani, mert enélkül virágzó iparunk és virágzó földművelésünk nem lehet. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Minálunk nagy előszeretettel szokás minden téren jelszavakkal dobálózni, jelszavakkal argumentálni. Egy ilyen közelebb felfedezett jelszó az, a miről itt a padokban Komjáthy Béla képviselőtársam már czafolólóg megemlékezett, hogy a magyar buza aczéloságát elvesztette vagy kezd elvészteni, ennélfogva nem kivitelképes. En azt gondolom, hogy keresve lehet keresni olyan magyar búzákat kedvezőtlen termelési évben vagy nem megfelelő viszonyok között, nem helyes időben történt aratás mellett, a mely kevésbé sikerűs, mint általában a magyar buza szokott lenni. De hogy ez általában így volna, én azt feltétlenül nevétséges dolognak tartom, a melynek czafolatára hatalmasabb bizenyíték nem kell annál, hogy 896-tól 1896-ig, 1898-ig, tehát 1000 esztendőig mióta itt lakunk, a magyar buza megtartotta aczéloságát, de 1898-99-ben, mikor az őrési forgalom megszűnt, egyszerre kezd nem aczélos lenni. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

K u b i k Béla : A kufárok !

S z i n a y Gyula : Felállítottam a tételt és maradok is mellette, hogy az Ausztriával való vámközösség a mi bajunknak legfőbb forrása. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ezen a bajon hirtelen és egyszerre segíteni nem lehet. (Félkiáltások a szélsőbaloldalon : Csak akarni kell ! Nem mernek !) Addig is azonban, a meddig az ezen való segítségnek az ideje elkövetkezik, résen kell lennünk majd a külföldi, különösen az orosz, meg a román szerződések lejárataival ezen szerződések megújítása tekintetében, hogy legalább azok az égbekiáltó igazságtalanságok megszüntetessenek, melyeket ezek a szerződések magukban tartalmaznak. Romániával, Oroszországgal 1894-ben kötöttük meg a gazdasági szerződéseket. Ezek közül a román szerződésnek lejárati határideje nincs, ellenben az orosz szerződésnek lejárati ideje van és ez 1903. december 31-ére esik. Azonban a román egyezménynek ép úgy, mint az orosz egyezménynek felmondási intézkedése is van. A román egyezmény lejár egy esztendői felmondás után, az orosz szerződés pedig lejár 1903. decz. 31-én akkor, ha azt ezt megelőzőleg 12 hónappal felmondják. Van nekünk egy Ausztriával való legutóbbi kiegyezési törvényünk, az 1899. XXX. tez., ennek a 4-dik §-a azt mondja, hogy a lejárattal bíró szerződések felmondásánál az 1878. XX. tez. intézkedési irányadók ; ez a törvény pedig viszont úgy rendelkezik, hogy a felmondási 12 hónap előtt 6 hónappal Ausztria, ha fel akarja mondani, Magyarországgal, Magyarország, ha fel akarja mondani, Ausztriával, erre nézve tárgyalásokba kell, hogy már becsátkozzék. Tehát a jövő esztendőben minek lesz már itt az ideje ? A tényleges tárgyalásoknak a felmondás kérdésében. És minthogy a tényleges felmondás kérdésében való intézkedésnek az ideje már a jövő esztendőben itt van, azt gondolom, hogy annak meg már most nagyon itt van az ideje, hogy ez a kérdés vita tárgyává tétessék, hogy az ország közvéleménye megnyilatkozhassék azzal a súlylyal és azzal az erélyes hanggal, a melyből megértse mindenki, az osztrák és az udvar is, hogy ezen szerződésnek meghosszabbítására Magyarország részéről senki sem számíthat, (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon) hogy nem fogjuk megengedni ezeknek a szer-

ződéseknek sem megújítását, sem a lejárati idő kitolását.

Bocsánatot kérek t. képviselőház, ha talán kissé ho szasan foglalkoztam ezzel a kérdéssel, (Halljuk! Halljuk!) azonban szolgáljon mentsegenül, hogy akármennyit beszéljenek is a merkantílisták . . .

K u b i k Béla : A kufárok !

S z i n a y Gyula : Magyarország ma is az, a jövőben is az fog lenni, a mi volt ezer esztendőn keresztül, főleg és mindenekelőtt földművelő ország. Tehát nekünk a földművelési érdekekre kell főszólyt fektetni, a földművelési érdekeket kell első vonalon szívünkön hordani. Magyarországon t. képviselőház, többé kevésbé gazda mindenki. A pap, ügyvéd, orvos, kereskedő többé kevésbé gazdálkodással is foglalkozik. Miért? Mert mi magunkkal hoztuk ezer esztendővel ezelőtt az előszeretettel az anyaföldnek műveléséhez. Mi himnuszt éneklünk a földről, a melyen élünk-halunk kell. Nekünk vérünkkel való vér, hogy e szent föld rogeiből arany kalaszkokat kell elővarázsolnunk, és mi igazat adunk annak a közgazdasági ironak, aki azt mondja, hogy a civilizáció a földön buzakalasszal a kezében jelent meg.

Azonban t. képviselőház, nemcsak a szoros értelemben vett mezőgazdasági produktumunkban fenyeget minket válság, hanem termelésünknek egy másik jelentékeny ágában, a bortermelésben is. Nincs ára a bornak sem, sőt ma már azt lehet mondani, hogy e tekintetben talán még rosszabb a helyzet, mint a búzáknál, mert a bort nyomott árak mellett is alig lehet eladni, ez pedig rendkívüli veszedelem, a melyet kicsinyelni ép úgy nem lehet és nem szabad, a mint hogy bűn volt kicsinyelni annak idején a filoxera pusztítását. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) De az akkori kormány, a Tisza kormány keveset törődött ezzel.

M a d a r á s z József : Hisz maga a kormány is filoxera volt! (Derűtség a szélsőbaloldalon.)

S z i n a y Gyula : Mintha nem tudta volna, hogy Magyarországon a bortermelés értéke körülbelül egy ötödét képezi a buza termelés értékének; mintha nem tudta volna, hogy ebben egy óriási nemzeti vagyon megy tönkre és hogy evvel egy óriási adóalap vesz el; mintha nem törődött volna avval, hogy a kis existenciának és a munkásoknak százezrei mennek ez által tönkre. Ma már nem így áll a dolog és itt a magam részéről is őszinte elismeréssel adózom a földművelési miniszter urnak, a kinek ügybuzgósága és odaadása ezt a mult kormányok büne által meghalni engedett gazdasági ágat új életre ébresztette. (Helyeslés és éljenzés a jobb és baloldalon.) Rohamosan folyik a regeneráció munkája, sőt folyik az eddig sivár homok területeken is a szőlő kultúra; és itten talán a kelleténél kissé n a g y o b b m é r t é k b e n is, mert itt attól lehet tartani, hogy ezekben a könnyű homoki borokban könnyen állhat elő tulprodukczió, minél fogva itt t. képviselőház — értve a homoki telepítéseket — nem is annyira a telepítésre való buzdításban kellene már az állam törekvésének szertintem állani, mint inkább az arról való gondoskodásban, hogy a termények értékesítésének módját megtaláljuk. Eismerem azt is, hogy a miniszter ur itt is feladatát magasztalán áll, a mennyiben az e téren fenyegető veszélyt nem nézi összedugott kezekkel.

H a a b o r v á l s á g n a k — mert már így lehet ezt ma nevezni — o k a i t keressük, ezeket a következőkben vélem megtalálni : Tultermelésről ezen a téren ma még nem lehet beszélni; mert tudjuk, hogy Magyarországnak és Ausztriának borszüksége Magyarország és Ausztria bortermelésével ma még koránt sincs fedezve. A bor értékesítés pangásának okait szerintem a következőkben lelhetjük meg : a borhamisításban ; az erre vonatkozó törvény fogyatékoságában, a pálinka élvezetének mértékelen elterjedésében, a kereskedelmi és pénzügyminiszterek olyan intézkedéseiben, esetleg olyan intézkedések elmulasztásában, a melyek a földművelési miniszter ur tevékenységét paralizálják, továbbá itt is — mint a búzáknál — a közvetítő kereskedelem visszaéléseiben, az olasz borban és végül az Ausztriával való közösségben.

Ezekről kívánok nagyon röviden megemlékezni.

A mi a borhamisítást illeti, távolról sem tagadom, hogy az utóbbi időben a borhamisi-

tás üldözése terén nagyon sok történt. Hiszen az a körülmény, hogy a borhamisítási bűn és manipuláció megszűnt szabadalom lenni, már magában véve óriási eredmény. Annak a bűnnek gyökerei azonban sokkal mélyebben fekszenek, sem hogy ezeket a gyökereket ma még kiirtottnak tekinthessük. Kormányainkat a multban ezen a téren nagyon sok mulasztás terheli. Volt miniszterünk összedugott kézzel nézték annak idején a phyloxera pusztításait. Ha egy terület phyloxeras lett, nem történt egyéb, mint hogy elrenlelték papiroson, hogy egy a terület phyloxera zár alá vétessék, a minek azonban kevesebb lett a gyakorlati értéke, mint a szentelt víznek. Mikor pedig a phyloxera azt a földalatti mun át, a pusztítást elvégezte, és látta, hogy nem bántja, nem habortgatja őt senki, kilépett mykroskopikus alakjából és megjelent, mint borhamisító zsidó s ez alakjában tönkre tette a rekonstruáló gazdát, tönkre tette annak erszényét, tönkre tette a fogyasztók egészségét, tönkre tette az ország bortermelésének hitelét, becületét. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ellenérték gyanánt azonban megtömté a saját zsebeit gazul szerzett milliókkal.

Mikor aztán az ország feljajdult, és mikor a földművelésügyi miniszter ur fejére lépett ennek a hydrának, mit láttunk. Jött először az általános megdöbbenés, majd a megdöbbenésből a felocsudás, a felocsudás után jött a borhamisító syndikatus dühödt védekezése. (Ugy van! balfelől.) És azután mikor a megnyilatkozó közvélemény ereje ezt mind elseperte a föld színéről, akkor jött a kerülő utakon való bujkálás; megindították az akna munkát, a titokban való gyártást, és a hamis bornak kívülről való behozatalát. A törvény úgy rendel, és nagyon böles ez a rendelkezése, hogy a borhamisítókkal szemben hozott ítéleteket hirteligen publikálni kell. Sok haszna van ám ennek. Haszna nemcsak az, hogy az ilyen firmákat azután minden jó lélek kerüli borszükségeletének beszerzésénél; haszna nemcsak az, hogy ezekből az ítéletekből képet alkothatunk magunknak azon tevékenységről és erélyről, a melyet a borhamisítás üldözése körül a kormány kifejt, hanem van ennek más haszna is. Pl. az, hogy képet alkothatunk magunknak arról, hogy a borhamisítás büne az ország minden zegében-zugában mennyire el van terjedve és miként hatja át egy haló-zattal ezt az egész országot. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Bátor leszek az eddig megjelent ítéleteket, illetőleg a neveket és helyneveket felolvasni, hogy lássuk azokból, hogy miképen van a borhamisítás az országban szerte elterjedve. (Halljuk! Halljuk!) Tudomásom szerint — lehet, hogy egy némely eset figyelmemet elkerülte — eddig következőkkel szemben hoztattak végérvényes ítéletek ilyen ügyben. (Olvasza) : Polatsek József Miskolcz ; Weisenberger Ignác Miskolcz ; Keszeltiz Samu Szombathely ; Spitzer Samu Szombathely ; Berger József Tokaj ; Baross (Fridmann) Gábor Budapest ; Lipschitz Náthán Sopron ; Lipschitz Antónia Sopron ; Pich Izidor Fiume ; Neustadt Ignác Miskolcz, Bürger Márton Krakkó ; Hochsinger Sándor Csáktornya ; Weiser Berthold Liptó-Szt.-Miklós ; Lengyel Pál Marczali ; Békefi Andor Miskolcz ; Bárány Albert Budapest ; Kramer József Szegszárd ; Neustadt Ignác Miskolcz ; Schloss Lajos Szegszárd ; Baron Mór Felsőbánya ; Weisz Márk Szt.-Endre, Koch Mátyás és társai Szegszárd ; Eichenvald Gyula Csacza ; Schwaboch Viktor és Zsigmond Némaboly ; ifj. Pataky József Bácsfőpalya ; Weiszberger József Budapest ; Weppert György B.-Ujfalu ; Márk Vilmos Radnót ; Engelmann Hermann Kolozsvár ; özv. Oó Vincéné felső-Zsid ; Bollán János Cserszeg Torna ; Bollán Ferencz, Torma Mihály Felsőzsid. (Élénk éljenzés balfelől : Vannak még sokan !)

A mint előre becsátottam, lehet, hogy névje gyékem hiányos ; én nekem tudomásom csak ezekről van ; de a felolvasott jegyzékből is látjuk, hogy a borhamisítás bűnének a haló-zata az egész országot bevonja. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Lehet mondom, hogy figyelmemet egyik vagy másik név kikerülte, de viszont egy körülmény méltán lekötötte figyelmemet, az nevezetesen, hogy Egannal szóljak, hogy e nevek viselői aligha Árpáddal jöttek be az országba. (Derűtség és helyeslés a baloldalon.)

Ez az eljárás azonban, t. képviselőház,

a borhamisítókat nem irtotta ki, csak megtizedelte és oduikba szoritotta vissza.

Épen ennél fogva én azt tartom, hogy e téren, t. i. a borhamisítás üldözésének terén a földművelésügyi miniszter ur eddigi erélyének nemcsak hogy csökkenni nem szabad, hanem fokozatosan növekednie kell. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) De be kell látnunk azt is, t. képviselőház, hogy maga az 1893-iki törvény, amely a műbor gyártását tiltja, sem kielégítő, annak rendelkezéseit is nézetem szerint szigorítani kell. . . . (Rosenberg Gyula a terembe lép.)

Förster Ottó: Elkéstél Rosenberg. (Élénk derűtlenség a baloldalon.)

Szinyay Gyula: . . . szigorítani kell a felügyeletet és a hatósági hivatalos eljárást és szerintem hivatalos vizsgálat tárgyává kell tenni a bormérők és borkereskedők pinzéit. Szigorítani kell magát a büntetést és szigorítani kell az okszerű pinzekezelés címén megengedett bor feljavítást, különösen pedig eltüntetni a mazsolával való pancsolást és feltétlenül eltüntetni az idegen boroknak a magyar borokkal való vegyítését. A hamisításért elítéltek nem szabad soha sem semmi körülmények között sem borkereskedési, sem italmérési jogot engedélyezni; szigorú ellenőrzés alá kell helyezni a törkölyborkészítést és minthogy a műbor gyártásról szóló törvény végrehajtásáról rendelkező miniszteri rendelet azt mondja, hogy törkölybort csak házi ezélokra, három naposnál nem régiebb törkölyből lehet gyártani, ellenben az ipari gyártást eltiltja, ennél fogva feltétlenül meg kell vonni a törkölytől a vasúti szállítást, mert kétségtelen dolog, hogy a vasuton nagy mértékben szállított törköly csakis ipari bortörköly gyártására szolgál.

Ugron Gábor: Kivéve, ha a borkőgyárakba szállítják.

Szinyay Gyula: Épen a szigorú ellenőrzésnél fogva szükségesnek tartom, azt is hogy azoknak a termelőknek pinzéi, kikhez a borfeljavításhoz szükséges anyagok, cukor stb. nagyobb mennyiségben szállítatnak, szintén azonnali ellenőrzés alá vétessenek; mert a borhamisítót üldözni kell, pellengérré állítani akkor is, ha termelő. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Veszedelem a mi borgazdaságunknak a nem gyümölcsös és bortermekek készült pálnakának az ugynevezett gyári-szesznek élvezete, nagyban való elterjedése. Ezt a méregitalt a koreszmában 30—32 krral mérik. Ennek az ivására sok vidéken már a kis gyermek is rá van szoktatva; és ettől satnyul a nép nemzedékről-nemzedékre. Ennek a bajnak orvoslására a földművelésügyi miniszter urral kezdet kell fogni kulturális, közmorál szempontjából a vallásügyi miniszternek és kezdet a hadügyminiszternek, mint a ki nagyon jól tudja, hogy a hadköteles ifjúság satnyulásának egyik főoka a pálnak ivás.

A mi illeti a közvetítő kereskedelemnek, a spekulációnak káros befolyását borgazdaságunkra és a bor értékesítésére, arra vonatkozólag meg kell jegyezni, hogy én azt hiszem, hogy ennek a spekulációnak túltengése, káros hatása talán sehol nem mutatkozik olyan szembeütően, mint éppen a borkereskedésnél. Mert itt a kereskedő már nem is a termelő és fogyasztó, hanem a termelő és kimérő közé furakodik. A bor a termelő kezéből úgy sem közvetlenül a fogyasztó, hanem a kimérő kezébe szokott menni. Tehát már is van három fokozat; termelő, kimérő és fogyasztó. S ime ezek közé negyediknek oda furakodik a spekuláció, hogy osztozzék abban a haszonban, mely méltán csak a termelőt és kimérőt illetné meg. Nem szólok itt a világot sem a külföldre szállító kereskedelem eleméről, melynek értékét megbecsülöm, nagyra tartom. Ezen a bajon megint csak egyesületi munkássággal lehet segíteni. Erre céloznának a pinzecegyesületek. Elismerem ezen a téren is a földművelésügyi miniszter kezdeményezését, azonban itt többet kell tenni, mert a kezdeményezés nem akar fellendülni, nem akarja a kellő sikert elérni.

De, t. ház, borgazdasági bajainknak legfőbb oka az olasz bor. Általános vámtarifánk: az 1882. XVI. t. cz. szerint a külföldi borbehozatali vám 20 arany frt. Az 1892-iki VI. t. cz.-be lopva becikkelyezett olasz kereskedelmi szerződés az Olaszországból szárazon vagy tengeren hordóban bejött borra nézve ezt a vámtételt 3 frt 20 krra szállította le. Miért? Nyilvánvalólag az ausztriai borkereskedés ked-

véért. Ilyen vámtétel mellett a mi becsületes magyar borunk az olasz pancsesal szemben nem konkurrálhat, nem még akkor sem, ha a behozatalhoz kötött feltételeket tisztán és becsületesen megtartanák is. Ámde ez nem történik.

Tudom, hogy e téren is haladás észlelhető a multtal szemben, mert hisz a multban elégszer tapasztaltuk, hogy dacára annak, hogy a behozatal csak hordóban volt megengedve, hoztak be bort hajótartályokban beöntve hoztak tömlőkben, szóval mindenféle módon; tudom azt is, hogy a származási hely ellenőrzése tekintetében is haladtunk; azonban itt különösen a kereskedelmi miniszter urra vár a feladat, hogy minden előnyt, amelyet a szállításhoz különben adni lehetne, az olasz borbehozataltól feltétlenül vonjon meg. De ha valók a szaklapok közleményei, akkor e részben nemcsak hogy ilyen szigorú nem észlelünk, hanem ellenkezőleg kedvezmény; — azt írják pl. a lapok, hogy Engelennek ma is mintegy 100.000 frtnyi vámhitelük van. Hát mi, jögon adja a miniszter ur az olasz borbehozatalnak a vámhitelt?

Szükséges továbbá, hogy az Olaszországból bejött borok megvizsgálása most sokkal szigorúbb legyen, mint volt valaha, mert a mióta idebenn meglehetősen üldözik a hamis borkészítést, nem a törkölyt hozzák többé be Olaszországból, hanem ott csinálják meg a hamis bort és azt mint olasz bort hozzák be háznkba.

De a mi fődolgoz akkor, a mikor majd az Olaszországgal való vámszerződésünk lejár, ezt a törvényt többé meghosszabbítani nem szabad. Az olasz kereskedelmi szerződés, amely 1903 december 31-én jár le, megkívánja azt, hogy 12 hónappal előbb felmondassék, Ausztriával való kiegyezési új törvényünk pedig azt rendeli, hogy ha Ausztria-Magyarország élni akar a fölmondás jogával, akkor ez a két ország már a 12 napot megelőzőleg 6 nappal egymással tárgyalni tartozik. Tehát a lejárt előtt másfél esztendővel már a tényleges tárgyalásoknak kell megkezdődniük, minél fogva annak az ideje, hogy ezt a kérdést szellőztessük, hogy ebben a kérdésben Magyarország közvéleménye megnyilatkozzék, már nagyon is itt van. Körber, a legújabb osztrák miniszterelnök a Reichsrath megnyitása alkalmával azt mondta, hogy a gazdasági szerződések közelgő lejáratát alkalmából ő már a magyar kormánnyal tárgyalásokat folytat. Azt mondta, hogy neki kiváló gondja van arra, hogy ezen tárgyalások során az osztrák mezőgazdaságnak, az osztrák nagy és kisiparnak, az osztrák kereskedelemnek érdeke a legnagyobb nyomatékkal megvédessék, és annak elérésére máris kikérte a Reichsrath odaadó támogatását. Itt van tehát az ideje annak, hogy mi is kapjunk kormányunk szándékaitól hivatalos felvilágosítást itt, ebben a házban, a honnan a szó messze elhallatszik, messze a haza határára is, és halljunk megnyilatkozást oly értelemben, a szónak azzal az erejével és súlyával, amely kétségtelenné teszi mindenki előtt, nemcsak az olasz, de az osztrák előtt, és a külügyminiszter meg az udvar előtt is, hogy Magyarország ezeket a szerződéseket, amelyek vitális érdekeit bántják és támadják, sem meghosszabbítani nem akarja, sem a meghosszabbítás és a revisió hatánapját kitolni nem engedi, sem Ausztria sem a hármas szövetség kedvéért. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Méltán aggódhatunk e fölött t. ház, mert hiszen eddig még megnyugtató nyilatkozatot nem hallottunk, pedig meg kell nyilatkoznia a kormánynak, meg kell nyilatkoznia a háznak és az ország közvéleményének erélyes hangon, mert különben nagyon félő, hogy vagy a vámtétel nem lesz visszaállítva eredeti összegére: 20 frtra, vagy esetleg a határidő fog kijebb tolatni. Nekem jogosultak e részbeni kételeyeim mert midőn e Ház közgazdasági bizottságában az Ausztriával való kiegyezési törvényt tárgyaltuk, én e kérdést ott is felvettem ilyenképen: 1907-ig kontempláltatt és ily értelemben készítettett is el az Ausztriával való kiegyezés és azért tolatott ki arra az időre 1907-re a szerződés lejáratát, mert azt mondják, hogy akkor körülbelül a többi szerződések is lejárnak már, tehát így a határidők összeesnek. Azt mondtam, hogy attól félek, hogy ezen a réven az orosz, a román és az olasz szerződések lejáratát is 1907-re kitoljuk, és félek, hogy

itt is majd az osztrák érdek fog dominálni. Ezen aggodalmamra a t. miniszterelnök ur volt szíves nyilatkozni, de csakis annyit mondott oly értelemben: hogy e tekintetben oly világosak a törvény intézkedései, hogy aggodalomra ok nem lehet. Ámde én ezt kielégítőnek, megnyugtatónak nem tartom. Én azt óhajtanám, hogy e részben a leghatározottabb kijelentés tétessék itt e házban, amely minden kételeyt eloszlasson arra nézve, hogy 1903. december 31-én tul ez a szerződés fentartatni nem fog. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Hátra van még, hogy röviden azon befolyásról szóljak, amelyet az Ausztriával való gazdasági közösség a mi borgazdaságunk kérdésében gyakorol. Az Ausztriával való vámközösség fonaksága egy téren sem tűnik jobban szembe, mint épen a borgazdaság terén, mert Ausztriának a miénkhez hasonló, a műborgyártást tiltó törvénye nincs, és közbenső vámsorompók nem lévén, Ausztriából a gyártott bor szabadon jöhet be, Másfelől Ausztria nem magyar borral él, hanem vagy olasz, vagy saját, maga készítette műborral, pedig valahányszor arról van szó, hogy Ausztriát Magyarországtól vámsorompókkal kellene elválasztani, mindig avval méltóztatik argumentálni, hogy ez kár volna, mert Ausztria legjobb fogyasztó piacunk. Ime a bornál ennek ellenkezője áll. Hiszen 1898-ban is körülbelül 800.000 hlt. olasz bor vitetett be Ausztriába és e mellett bizonyára termeltetett ott nagy mennyiségű műbor is.

Azonkívül ez a vámközösség ily körülmények között, a mikor ott a miénkhez hasonló törvény nincs, segít a magyar bor renoméját is tönkre tenni, mert annak az osztrák műborgyártónak van annyi józan esze, hogy igyekszik a műborainak jobb magyar borvidékek borának nevével adni. Hogy mily nagy horderejű dolog ez t. ház, azt azon értekezleten lehetett észlelni, a melyet a földművelésügyi miniszter ur a műbor-törvény végrehajtásáról szóló rendelet tárgyalása céljából tartott, s a melyen én is részt vettem. Azon értekezleten megjelentek a pécsi keresk. és iparkamra küldöttei, (Halljuk! Halljuk!) ezek az urak nagy ékes-szólással követelték, hogy meg kell engedni Magyarországon is a bortörköly gyári előállítását, sőt egyebet is meg kell itt engedni: a tokaji bor utánzatának készítését. Természetesen általános lesz a tiltakozás, hiszen a Tokaji bor Magyarország termelésének a gyöngye és már ezt is szabad legyen hamisítani? Mosolygva felelt erre a pécsi kereskedelmi kamara megbízottja, hogy hiszen mi hiába tiltanók el a tokaji bor utánzatának készítését, azzal csak azt nyernénk, hogy ausztriából, a hol azt gyártják, kehoznák Magyarországra s csak azt érnők el, hogy a gyártási hasznot nem a magyar, hanem az osztrák gyáros tenné zsebre. Ime, milyen anomalia ez a mi vámközösségünk Ausztriával!

Addig is, azonban t. Ház mig ezek a radikálisabb intézkedések bekövetkezzenek és az ideje eljönne annak, hogy az olasz borszerződések lejárnak. . . (Zaj.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek!

Szinyay Gyula: Addig is kell valamit tenni a bortermekek értékesítése tekintetében. Erre vonatkozólag tegnap hallottam javaslatokat, én azokhoz a magam részéről is szívesen hozzá járulok. Ilyennek tartom különösen azt, hogy mivel a magyar borban ma még nem állott elő kiviteli szükséglet, biztosítsuk legalább a belföldi piacot, a természetes, hamisítatlan magyar bor számára. Van nagyon sok borüzlet, borkimérő helyiség, melyre az államnak ingerentiája van, a vasutaknál, kórházaknál, kaszárnyáknál stb. És azonkívül van még egy nagy és erős eszköz a kezében, a melyre tegnap, gondolom, Buzáth Ferencz t. képviselő ur rámutatott, t. i. a pinceszövetkezeteknek megadni az italmérési jogot. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Azután én szerintem itt van annak is az ideje, hogy úgy a termelőről, mint a fogyasztóról levegyük azt a nyűgöt, hogy 50 liternél kisebb mennyiségben a gazdának, a termelőnek eladni nem szabad, mert ez semmi egyébre nem jó, csak arra, hogy a haszonban a közvetítő is osztozkodjék. (Ugy van! Ugy van! balfelől.)

Rakowsky István: Nagyon helyes, nagyon jól van!

Szinyay Gyula: De reformálni kell én szerintem a borkereskedési adókat is; mert hiszen látjuk, hogy a mikor ez a termés már a

